

Masš tednik

Koroška

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Postni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETNIK XII./STEVILKA 48

CELOVEC, DNE 1. DECEMBRA 1960

CENA 2.- SILINGA

Najbolje kupite ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschg. 9
Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro. (tudi strto zlato.)

Težavni položaj kmetijstva

Čudno je to s kmetijstvom. V časih konjunkture, ko je zaslužka in kruha za vse ostale dovolj in ko že marsikdo postaja objesten in prevzet, kmetijstvu nikakor ni dobro. Čim pa zagrozita brezposelnost in pičel zaslužek ali če se pojavi razvrdenjenje denarja, pa vse zavida kmeta in njegov položaj. Čim denar izgublja svojo vrednost, je kmetov pridelek zavirljiva valuta, dragocenejša od zlata. Tako nekako so pokazala zadnja desetletja.

Čez noč je prišla nujnost, da se mora vsaka kmetija najožje povezati s trgov. Visoki denarni davki, visoke socialne davke in še tisoč drugih potreb podoželja po denarju so kmeta prisilile, da je začel z rastočim interesom misliti na to, kaj bi mogel prodajati s svoje kmetije. Naenkrat je stal pred vprašanjem, s čim in kako naj zalaga trg s svojimi pridelki, za katere naj izkupi, kar nujno potrebuje za rastoče svoje denarne izdatke. Tako se je začelo. V zadnjem tridesetletju je doživelo kmetijstvo napredek kot morda ne petsto let poprej. Živinoreja se modernizira v plemenu, izdatnosti, vzdrževanju. Njive sprejemajo tisoče stotov umetnih gnojil, gospodarji se navajajo na vedno strožjo selekcijo semenja. Stroj se je udomačil v skednju in hlevu, na njivi, v gozdu, v drvarnici, v gospodinjstvu. Manj rentabilne panoge čebelarstva, ovčereje, sadjarstva in še druge stopajo vedno bolj v ozadje. Zitarstvo spreminja docela svoje dosedanje lice. Rž izginja z njiv, ostala žita se umikajo krmskim rastlinam in krompirju. Uspehi teh in še drugih prizadevanj kmetijstva, da se prilagodi novemu položaju, so postali očitni. Naša država se danes hrani samo še iz lastnega pridelka, eksport masla, mesa in plemenske živine raste z vsakim letom - v kolikor pač seveda svetovni trg prevzema odvišne pridelke.

Čudno, vsa ta modernizacija kmetijstva, ki ji slediš pri vsakem koraku, pa ni kos grozeči nevarnosti propadanja kmetijstva. Dežela, boljše kmetijski domovi se praznijo naprej, domači gozdovi morajo v rastoči meri kriti gospodarski deficit. Mrzlično iščejo premnogi prepotrebni zaslužek v postranskih panogah tujkega prometa, zaposlitve v industriji in slično. In ni se čuditi, če veš, da dobiva kmet s trga komaj polovico tega, kar sam investira v svoje pridelke.

Ta nevarni položaj kmetijstva je dovedel do uvedbe posebnega zaščitnega zakona za kmetijstvo. V letošnjem juliju je državni zbor po dolgem oklevanju izglasoval posebne paragrafe v obrambo kmetijskih gospodarskih interesov. Cilj zakona je ta, da bi kmetijstvo dobivalo s trga delež, ki bi bil sorazmeren stroškom kmetijskega gospodarstva. Bistvo zakona je, da prevzema država kmetijstvo v nekako varuštvo. Posebni strokovni komisiji, sestavljeni iz strokovnjakov kmetijskih, obrtnih, delavskih zbornic in organizacij, je bila po državnem zboru poverjena naloga, naj točno zasleduje položaj kmetijstva. Osnovno načelo tržnih cen za pridelke se glasi: tržne cene pridelkov morajo brezpogojno kriti kmetove lastne stroške. Uvoz agrarnih produktov regulira po zakonu na ta način, da zvišuje pri padanju agrarnih cen uvozno carino. Država je nadalje upravičena, da nakupuje odvišne agrarne pridelke in na ta način preprečuje padec, ki bi bil sicer vsled preobilne ponudbe na trgu neizbežen. Pri tem nam pride na misel ameriški način podpore farmarstvu, ki se bavi z žitarstvom. Tam kupuje država ves pridelek pšenice po določenih, za farmarje sprejemljivih cenah, spravlja v ogromna skadišča in prodaja blago po potrebi. Seve se vedno bolj kaže, da je ta žitni monopol države zanjo lahko tudi nevarna hipoteka. Približno sličen je danes

Avstrijsko-jugoslovanski razgovori

Minulo soboto je bil zaključen obisk jugoslovanskega zunanjega ministra Koče Popovića na Dunaju. Program obiska je bil zelo obsežen in je vseboval razgovore z avstrijsko vlado, ogled mesta ter razne slovesnosti. V petek, dne 25. novembra t. l., je avstrijski zunanji minister dr. Kreisky priredil jugoslovanskemu gostu na čast sprejem v palači Pallavicini, naslednji večer pa je v palači Auersperg sprejemal jugoslovanski veleposlanik Sarajčić. Obeh sprejemov so se udeležili številni člani zveze vlade z zveznim kanclerjem ing. Raabom na čelu, predsednik parlamenta ing. Figl in mnogi tuji diplomati, med katerimi je bil tudi bivši sovjetski zunanji minister Molotov.

Obeh sprejemov so se udeležili tudi predstavniki koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. Narodni svet je zastopal predsednik dr. Valentin Inzko.

Kot izhaja iz skupnega uradnega zaključnega sporočila, je bila dokončno urejena cela vrsta gospodarskih vprašanj. Avstrija

je tudi obljubila, da bo Jugoslaviji dala posojilo za izvedbo denarne reforme.

Odrpno je ostalo manjšinsko vprašanje, o katerem pravi uradno poročilo:

»Obe strani soglašata, da bo pripravljenost, ki je bila izražena s strani Avstrije, da izpolni določbe člena 7 državne pogodbe glede manjšin, kakor tudi upostavitve stikov med avstrijskimi oblastmi in predstavniki manjšin omogočila doseči vsestransko zadovoljivo rešitev tega vprašanja in da bodo manjšine tako postale element za pospeševanje odnošajev dobrega sosodstva.«

Med številnimi kontakti ministra Popovića z avstrijskimi osebnostmi na Dunaju velja omeniti tudi srečanje s predstavniki koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, s katerimi se je zadržal v daljšem razgovoru.

Zvezni kancler Raab in podkancler dr. Pittermann sta sprejela vabilo, naj pride-ta v Beograd, natančni čas obiska bo pa še določen.

„Die Furche“: Avstrija je soseda Jugoslavije

Dunajska »Die Furche« je ob priliki obiska jugoslovanskega zun. ministra na Dunaju napisala zanimivo ugotovitev, ki izveni v kritiko avstrijskega dosedanjega zadržanja do nove Jugoslavije:

V stari Avstriji so tvorili slovanski narodi z njo naravno gospodarsko in kulturno skupnost in, dokler se je Dunaj držal te politike, je bilo to njej sami v največjo korist. Po razpadu avstro-ogrske monarhije pa je samo še majhen del slovan-skega življa ostal v mojih poveljih Avstrije. Žal se je Avstrija premalo zavedala, da je soseda Jugoslavije.

Še bolj trdovratno je obrnila hrbet Titovi Jugoslaviji in pri tem ni opazila, da se pri njenem južnem sosedu dogajajo zelo zanimive stvari. Jugoslavija si je v zadnjih letih, potem ko se je iztrgala iz tesnih vezi ostalega komunističnega sveta, pridobila mnogo prijateljev in občudovalcev. Ves afro-azijski nevtralni blok hodi v Jugoslavijo gledat, kako se obnesejo revizionistične metode. Pa tudi na Zapadu vzbuja pojav nove stvarnosti v Jugoslaviji mnogo zanimanja.

Le Avstrija ni hotela videti tega zanimivega dogajanja pri južnem sosedu, in je bilo to le njej sami v škodo. S spomladanskim obiskom ministra dr. Kreiskega v Beogradu se je začelo novo obdobje avstrijsko-jugoslovanskih odnosov. K medsebojnemu razumevanju in k tesnejšemu sodelovanju predvsem na gospodarskem področju bo sedanji obisk ministra Popovića mnogo pripomogel. Pa tudi slovenska

položaj okoli mlečnega monopola v naši državi: gora surovega masla postaja sumljivo visoka in dela odgovornim težke preglavice.

Nedavni izredni občni zbor koroške Kmetijske zbornice je nakazal opasni položaj kmetijstva v žarki luči. Podpredsednik Maierhofer ga je orisal z besedami, da je odpomoč nujna in brezpogojna, ker je sicer bolje svetovati kmečki mladini, naj si pravočasno išče drugih poklicev. Kajti kmečki poklic danes ni nič boljši od poklica pomožnih delavcev.

Strokovnjaki pa na drugi strani vedno bolj opozarjajo na dejstvo, da gremo v Evropi in Ameriki težkim gospodarskim prilikam nasproti. In kot je to čudno in nerazumljivo, se bo zgodilo: v istem trenutku se bo položaj kmetijstva začel boljšati sam po sebi. dro

manjšina, ki je ostala v Avstriji, ji daje najlepšo priliko, da prav po njej naveže na Jugoslavijo tesne gospodarsko-kulturne zveze, ki bodo obema sosedom v veliko korist. Iz tega dejstva pa sledi, da bo morala dati manjšini to, kar ji pripada po pogodbah in po naravnem pravu.

Ob tej ugotovitvi lista »Die Furche« in ob uradnem poročilu zaključka jugoslovansko-avstrijskih razgovorov presenečajo zadnje vesti avstrijskega časopisja v zvezi z ugotavljanjem manjšine. Koroška »Die Neue Zeit« od 30. novembra poroča sledeče: »Kakor izvemo, se bo manjšina ugotovila po posebnem zakonu ob priliki ljudskega štetja. Vsakemu odraslemu članu manjšine na mešanem ozemlju Koroške bo dana prilika, da se izjavi kot avstrijski Slovenec. Kakor se sliši, minister Popović v razgovorih ni bil proti načelu priznavanja k manjšini.«

Škof msgr. Anton Vovk — ponovno v Rimu

V družbi jugoslovanskih škofov dr. Ujčiča, Šepera, Zvekanovića, Franića in Bukatka je 11. t. m. dospel v Rim tudi ljubljanski škof msgr. Anton Vovk. Udeležili so se začetnega posvetovanja pri sv. očetu za pripravo vesoljnega cerkvenega zbora. Nekateri časnikarji so mnenja, da je bil njihov obisk v Rimu tudi v zvezi s pogajanjem z beograjsko vlado glede nadaljnjih odnosov med sedanjim režimom in Cerkvijo v Jugoslaviji. Škof Vovk, ki je v Rimu urejeval še druge zadeve, se je te dni vrnil v Ljubljano.

Gospodarji, pozor!

GOSPODARJI, POZOR! — V nedeljo 4. decembra ob 14. uri bo v Mohorjevi hiši v Celovcu občni zbor Kmečke gospodarske zveze. Na sporedu je poleg poročil in volitev tudi predavanje o pomenu zakona za kmetijstvo, naka naj bi se vršil razgovor, kako moremo še z naše strani doprinesiti k olajšanju gospodarskega položaja. Iskreno vabljeni! — Osrednji odbor.

Ameriškega pisatelja Williama Faulknerja so zaprosili, naj definira značaj ameriške demokracije. Dejal je: »K sreči živimo v svobodni deželi, in kateri lahko dela vsak mož tisto, kar ugaja njegovi ženi.«

- KRATKE VESTI -

Iz Zapadne Nemčije se je izselilo v prekomorske dežele od leta 1946 pa do sedaj okrog 700.000 Nemcev in enako število tujcev, povečini beguncev iz Vzhodne Evrope, ki so našli prvi zatočišče v bonnski republiki. Največ, dobra polovica, jih je šla v Združene države, ostali pa v Kanado, Avstralijo, Brazilijo in Južno Afriko.

Nenavadna smrt je pobrala ribiča Carlosa Unbrosa na daljnih Filipinskih otokih v Tihem oceanu. Ko je ribaril, je nenkrat bliskovito šinila iz vode tolsta riba in se zaletela naravnost in globoko v odprta usta strmečega ribiča s tako silo, da mu je obtičala v grlu. Mož kljub vsem naporom ni mogel z rokami potegniti ven gladkega ribjega trupa ter se je zadušil.

O kulturnem življenju v Indiji imamo še vedno zastarele pojme; mislimo, da je tam še vse v zaostalosti. Precej zanesljivo merilo kulturne stopnje naroda je razširjenost časopisja. Po najnovjših podatkih izdajajo v Indiji 7650 dnevnikov, tednikov in drugih časopisov. Tiskani so v angleščini in v raznih indijskih jezikih. Le trije dnevnik izidejo v nakladi nad sto tisoč izvodov, dočim prevladuje med ostalimi časopisi majhna naklada. Na tisoč prebivalcev pride v Indiji po 12 izvodov dnevnikov in nekoliko manj ostalih publikacij.

Dunajski kardinal dr. König je na prvo adventno slovesje v govoru ostro obsodil zlorabo božičnih običajev in zlasti še božičnih pesmi v trgovske in reklamne namene. Božič je katoliški praznik in je vsaki krščanski družini najlepše doživetje verskih skrivnosti, zato poziva kardinal vse verne Avstrijce, da pomagajo, da se ta grda zloraba od strani lovcev po dobičku — njim ni ničesar dovolj sveto — čimbolj omeji oziroma odpravi.

Zapadno Nemčijo precej vznemirjajo številni veliki in majhni komunistični agenti iz vzhoda; med njimi je zlasti mnogo špijonov. Zaradi nešteti pobegov iz Vzhodne Nemčije na zahod in zaradi olajšanega prehoda preko provizorične meje med obema Nemčijama je kontrola zelo otežkočena; saj so med begunci skriti tudi komunistični agenti in vohuni, katerim nihče ne vidi v srce. Da bi se v Zapadni Nemčiji zavarovali proti tem nezaželenim gostom, že dalj časa razmišljajo v Bonnu, kaj naj ukrenejo v ta namen.

Na Tibetu še vedno podtalno vre; kot poročajo, je moralo kitajsko vojaštvo ponovno nastopiti proti upornim Lama-nim, ki se nikakor ne morejo privaditi komunistične nadvlade. Pa se hočejo komunisti kazati kot zaščitniki nesvobodnih in kolonialnih narodov Afrike, ko doma z ognjem in mečem uničijo vsakega, ki si hoče pripraviti svobodo! Kakšna ironija!

Nepismenost v Italiji je po uradnih ugotovitvah še vedno velika, zlasti v srednjih in južnih predelih države. Računajo, da je vsaj še 2 in pol milijona ljudi, ki ne znajo pisati in čitati. Po vojni so z analfabet-skimi tečajji sicer močno znižali število nepismenih, vendar predstavlja za evropske razmere današnje stanje nepismenosti še vedno velik socialni problem. Prosvetno ministrstvo v Rimu se je odločilo, da bo žrtvovalo nad 40 milijard lir za organizacijo novih analfabetičnih tečajev s pomočjo televizije.

Evropski politiki se starajo. Avstrijski ministrski predsednik ing. Raab je v teh dneh stopil v 70. leto starosti. Ob tem dogodku so mu čestitali v parlamentu in tudi državni poglavar dr. Schärff mu je izrazil najlepše čestitke. — V Angliji pa je dopolnil v teh dneh 86. leto starosti nekdanji ministrski predsednik Winston Churchill, ki je med vojno zmagoslavno vodil Anglijo. Pred časom je nekoliko obolel, a je kmalu sam dal vedeti, da se počuti še kar dobro.

Politični teden

Po svetu . . .

V Kongu se morda jasni . . .

V Kongu je prišlo minuli teden do viška krize. V glavnem mestu Leopoldvillu je dal poveljnik vojske Mobutu diplomatskemu zastopniku Ghane ultimatum, da mora nenadoma zapustiti Kongo. To svojo odločitev je utemeljil s trditvijo, da ima dokaze, da poslaništvo Ghane skrivno podpira odstavljenega ministrskega predsednika Lumumbo. Ker se pa ghanski poslanik ni uklonil Mobutujevi zahtevi, so njegovi vojaki hoteli vdreti v poslaništvo, katerega so branile čete ZN, sestojče iz tunizijskih odredov. Po daljšem ostrem streljanju se je ghanski poslanik po nasvetu poveljnika ZN umaknil iz mesta in zapustil deželo. Par dni pozneje je zapustilo Kongo še ostalih 300 vojakov. Pri spopadu je bilo več mrtvih, med njimi tudi polkovnik Kokolo, ki je poveljeval Mobutujevimi vojakom.

Med tem se je mudil v New Yorku državni predsednik Kasavubu, kjer je skušal prepričati zastopnike držav, ki se udeležujejo zasedanja ZN, da more zastopati kongosko ljudstvo pri ZN le ona delegacija, ki jo je on imenoval. To delegacijo so podpirale zlasti Združene države. Istočasno se je nahajalo v New Yorku tudi odposlanstvo odstavljenega predsednika vlade Lumumba, katerega podpirajo države vzhodnega bloka ter nekatere druge države kot Ghana in Kuba.

Po ostrih nastopih je prišlo do važne odločitve, pri kateri je glasovalo za priznanje Kasavubujeve delegacije 53 (proti 24) delegatov. Tako je uspelo prizadevanje zahodnega bloka in s tem je verjetno odstranjena nevarnost, da postane Kongo nova žrtev komunistične agresivnosti v Afriki. Predsednik Kasavubu se je zadovoljen z uspehom vrnil domov, kjer so ga sprejeli z velikim navdušenjem. Še prej pa je pristal, da pride v Kongo komisija ZN za dobre usluge, ki naj prouči razmere in skuša urediti spor med kongoskimi političnimi voditelji.

80 kom. partij na posvetu v Moskvi

Kaj se dogaja že skoro tri tedne v Moskvi, je prikrito svetovni javnosti. Je to pravcati konklave v Kremlju, ki je obdan v tajinstveno molčanje. Mnogo ugibajo in kot kažejo nekateri znaki, se odločajo pri teh razgovorih najvišjih komunističnih voditeljev celega sveta morda odločilne stvari. Da je v komunističnem taboru trditve o »nerazdruženem bratstvu komunistov«, postala danes bajka, to ni več tajnost. Vedno globlja je razpoka med glavnima partnerjema: Rusijo in Kitajsko. Tega ni krivo samo različno gledanje na nujnost oboroženega spopada med komunističnimi in kapitalističnimi državami, kar že dalj časa moti komunistično medsebojno ljubezen. Kitajska postaja vedno bolj močna tudi vojaško; napovedujejo celo, da bo morda že čez leto dni tudi ona postala atomska velesila, kar niti Rusiji ni vseeno.

Nekateri zastopniki komunističnih držav in voditelji kom. strank so že zapu-

stili Moskvo. Tako sta odpotovala češki ministrski predsednik Simunek in albanski vladni šef Hodža, čeprav se večina še udeležuje konference, ki se je raztegnila iz prvotno 4-dnevnega sestanka na že 16-dnevna razpravljajna. Prva poročila trdijo, da si je Kitajska tudi med evropskimi partijami že pridobila zaveznikov in da se je na tej konferenci mnogo razpravljalo, komu gre vodilno mesto v komunističnem svetu. Med Moskvi nezvestimi omenjajo češko in albansko komunistično partijo.

Težave v Evropi

Državniki zapadne Evrope so tudi v tem tednu mnogo potovali. V Moskvi se je mudil nekaj dni finski predsednik vlade Kekkonen. V zaključnem poročilu je poudarjeno, da je ta obisk še poglobil prijateljske vezi dveh sosedov, ki imata sicer različno gospodarski in socialno strukturo. Posebej pa še poudarja lojalno razumevanje Moskve zaradi gospodarskih skrbi, ki jih ima Finska z ozirom na njeno trgovanje z Zapadom. Ker se je dosedaj Finska zvesto držala pogodb z Rusijo, ji zato Moskva zaupa tudi še vnaprej, četudi ji narekuje gospodarska nujnost, da se priključi k EFTA.

Še večjo senzacijo je zbudila vest, da je Zapadna Nemčija odklonila ameriško zahtevo, da plača letno 600 milijonov dolarjev za vzdrževanje ameriškega vojaštva v Nemčiji. Velikanske dajatve, ki jih ameriška vlada letno žrtvuje za ohranitev gospodarsko-politične nadmoči nad gospodarsko slabotnimi in manj razvitimi deželami celega sveta, so občutno omajale ameriške finance. Saj znaša letni ameriški primanjkljaj v zunanjetrgovinski bilanci nad 4 milijarde dolarjev, dočim beležijo nemški trgovinski dobiček skoro dve milijardi dolarjev, kar pomeni, da je v Nemčiji še vedno veliko blagostanje. Zato so Združene države radi »začasnih težav v plačilni bilanci smatralo svojo zahtevo za upravičeno. Na to so Nemci dali vedeti, da so sicer hvaležni za veliko povojno pomoč, vendar je tudi res, da ameriške čete niso v Nemčiji samo v njeno korist. Pač pa so Nemci pripravljene povečati svoje dajatve za nezadostno razvite države v znesku 4 milijard mark in doprinesiti še razne druge dajatve, a vse to v svojem lastnem imenu in po lastni iniciativi, kar seveda ostalim zapadnim partnerjem ne gre preveč v račun. Ameriška gospodarstvenika sta bila nato na obisku tudi v Parizu in Londonu.

Tudi francoski in italijanski državniiki so se te dni sestali v Rimu. Predsednik francoske vlade Debré in njegov zunanji minister sta hotela pripraviti italijansko vlado v znamenju starega prijateljstva do pristanka na zamisel de Gaulla, kako preurediti NATO. Tam bi naj Francija kot najmočnejša celinska sočlanica in atomska sila prevzela predstavnostvo ostalih evropskih držav. Tudi evropska gospodarska skupnost bi naj zadobila bolj političen značaj; v njej bi naj Franciji pravtako priznali privilegirani značaj. Tej zamisli se poleg Nemčije in Anglije — da o Združenih državah ne govorimo — upira tudi Italija in zato francoski diplomati niso uspeli v

drugem, kakor pa da so ugotovili, da sta si stališči obeh vlad »zelo blizu«.

V ostrju Afrike je dne 28. nov. nastala zopet nova samostojna država Mavretanija. Prebivalcev šteje nekaj nad 800.000. Pred ZN se je zanjo potegoval Maroko, češ da spada že od nekdaj k Maroku. Ostalo pa je pri tem, da so deželi priznali samostojnost. Kot 13. država francoske skupnosti je tako prostovoljno ostala v sklopu francoskega gospodarstva.

. . . in pri nas v Avstriji

Na Dunaju so naznanili, da so končno spravili pod streho letni proračun, ki je povzročal tolike preglavice vladi, da se je skoraj podrla 15 let trajajoča koalicijska skupnost. Ena najvažnejših postavk je revizija in povišanje rent ali pokojnine. Pri tem je bilo tudi povedano, da je v Avstriji nad milijon takih, ki so kakorkoli upravičeni prejemati pokojnino. Torej prejema v Avstriji skoro vsak šesti državljani penzijo, kar je za državne finance vsekakor veliko breme. Pravijo, da bodo s prvim januarjem prihodnjega leta že preuredili pokojnine po novih določbah. Tudi bo vpeljana 14. mesečna renta in bo do maja prihodnjega leta izplačana prva polovica.

Glede davkov je nastopila tudi Krščanska ženska zveza in naslovila na vlado spomenico, v kateri zahtevajo, da je treba pri odmerjanju davka bolj upoštevati stanje družine. Povsem drugačno merilo je treba uporabiti, če gre za družino, ki je mnogoštevilna ali pa če gre za družino, ki nima otrok in sta oba zakonca v pridobitnem poklicu. Koalicijski odbor in vlada se že dalj časa bavita s problemom, kako bolj učinkovito pomagati družini.

SLOVENC

doma in po svetu

Uspela „Razstava tujih mojstrov“ na Slovenskem

V Narodni galeriji v Ljubljani je bila odprta razstava „Tujih mojstrov na Slovenskem“, v kateri je bilo predstavljenih 125 slikarskih umetnin iz prejšnjih stoletij na Slovenskem. Slike izvirajo povčelini iz zasebnih zbirk, cerkva in samostanov po Sloveniji. Ob tej razstavi je prišla do izraza po naravi podana zgodovinska kulturno-geografska vloga Slovenije na prehodu iz Srednje in Zapadne Evrope v Sredozemlje in na Vzhod. Med slikarji so zastopana imena nekaterih največjih mojstrov iz Italije, Avstrije, Nemčije ter severne Evrope, kot Tintoretta, Guglia, Palma il Giovane, Kremser-Schmidt, Rottmayr, Altomonte ter več flamskih mojstrov. Visoka umetniška kvaliteta slik je nova priča bogatih in vsestranskih kulturnih stikov ter visoke kulturne ravni slovenskega ozemlja. Neki francoski izobraženec iz Pariza je po ogledu razstave dejal: „Saj je skoraj tako, kot da bi stopil v Accademijo v Benetkah“ (ena izmed najpomembnejših slikarskih galerij v Italiji).

Slovenske znamke se najstarejše

Na torontskem razstavišču v Kanadi je razstavljal te dni g. Korbec slovenske znamke; o tej zbirki trdi, da je največja zbirka slovenskih znamk na svetu. Vrednost svoje zbirke ceni na 25.000 dolarjev, za kar bi imel tudi kupce.

Idejo in iznajdbo prve poštne zbirke si sicer la-

Prihodnjo nedeljo bo končno odpotoval avstrijski ZN bolniški kontingent za Kongo; z letali bo odletelo 112 prostovoljcev v Kongo, da tam doprinesejo svoj delež k lajšanju težkega zdravstvenega položaja. Opremljeni bodo z najmodernejšimi sanitetskimi aparati.

Ponovno je v nevarnosti cesta na Dobrač, o kateri že leta napovedujejo, da jo bodo gradili. Zaradi stalnega porasta cen blaga in plač delavcev so morali povišati dosedanja proračuna, ki se je glasilo na 43,7 milijonov, na okoli 66 milijonov šilingov. Zaradi tega poviška proračuna se je položaj bistveno spremenil in upravičena je bojazen, da do ceste na Dobrač še ne bo prišlo kmalu. S tem se bo pa v tem primeru zakasnila tudi graditev televizijske oddajne postaje, o kateri že nekaj let pravijo, da jo bodo gradili na Dobraču, ker je ta med vsemi koroškimi gorami najbolj primerna za to.

Glede južnotiroškega vprašanja je nastopilo precej mirnejše ozračje; nič več ni slišati napadov od strani obeh strani. Napovedujejo, da bo kmalu prišlo do novih razgovorov na podlagi priporočil iz New Yorka. Za kraj pogajanj predlagajo nevtralna tla; v poštvi bi prišla Švica. Profesor Gschnitzer je tudi poudaril, da morajo biti pri teh pogajanjih navzoči tudi zastopniki južnotiroških Nemcev, ker brez njih sklepati o njih, bi bilo nesmiselno. Pri tem se vprašujemo koroški Slovenci, kako da o naših življenjskih vprašanjih sklepajo in odločajo brez naših zastopnikov. Tako so nam vsilili krivično šolski zakon in odpravili pravično dvojezično šolstvo ter nam isto grozi tudi z napovedjo prav tako krivičnega zakona o ugotavljanju slovenske manjšine na Koroškem!

stijo Angleži in Nemci, toda dejstvo je, da je dal idejo za prvo poštno znamko Slovenec Košir. Sicer ni ugotovljeno, če je kje najti znamko, ki bi bila napravljena po njegovem predlogu, vendar so takratne avstrijske znamke sad njegove zamisli. Prve slovenske znamke so bile tiskane po razpadu avstrijske monarhije; izdala jih je slovenska vlada za Slovenijo. Znamke za Koroško so bile navadne znamke s prenatpisom za koroško plebiscitno ozemlje.

Slovensko bogoslovje v Argentini

Letos je preteklo petnajst let, ko je bila ustanovljena v Pragli v Italiji bogoslovna fakulteta za bogoslovce, ki so živeli izven Slovenije. Pozneje je bil zavod prenešen v Argentino, kjer je dobil stalno bivališče v Adrogué.

V 15 letih je bilo vpisanih v semenišču in na fakulteti 88 gojencev. Od teh je postalo duhovnikov 72. Danes je v semenišču 7 bogoslovcev, med temi eden diakon.

Duhovniki, ki so končali bogoslovne študije na tej fakulteti, delujejo po raznih državah: 31 v Argentini, po 6 v Italiji, USA in Jugoslaviji; ostali pa so raztreseni v Ekvadorju, Avstriji, Belgiji, Franciji, Nemčiji, Japonskem, Kanadi, Cilu in Švici. To semenišče in fakulteta sta spadala pod škofa Gregorija Rožmana. Po njegovi smrti je bil postavljen na čelo te ustanove kot zastopnik ljubljanskega škofa generalni asistent p. Anton Prešeren S. J. iz Rima, ki ima mnogo zaslug za obstoj te bogoslovne ustanove.

Študentovski kulturni festival v Ljubljani

V dneh od 10. do 20. nov. je bil v Ljubljani študentovski kulturni festival. Skozi teh deset dni je bilo polno kulturnih prireditev, katere so pripravili slovenski študentje. Pri tem so sodelovali visokošolci z vseh univerz v državi. Dvorane Uniona, Filharmonije in Eksperimentalnega gledališča so bile vedno polno zasedene. Študentje so prinesli v nje mnogo vedrine, zamosa in sproščenosti in dokazali velike sposobnosti na prosvetnem in umetniškem področju. Festival je prikazal vse smeri kulturno-umetniškega delovanja študentov. Folklornim nastopom so se pridružili koncert pevskega zbora, gledališki nastop in tudi čisti jazz. Ocene nastopov sicer ugotavljajo mnogo prizadevanja študentovskih kulturnih skupin, vendar je še polno pomanjkljivosti, česar je pa predvsem krivo pomanjkanje ustreznih prostorov in nerazumevanje pristojnih organov za materialne potrebe mladine.

Ob prvi obletnici škofa Rožmana

Po vseh deželah, kjer bivajo raztreseni slovenski naseljenci, so ob prvi obletnici smrti škofa dr. Rožmana priredili žalne komemoracije in spominke proslave.

V Gorici na Primorskem je bil v ta namen pripravljen spominski kulturni večer v dvorani Brezmadežne. Pred polno zasedeno dvorano je č. g. Vinko Zaletel kazal slike iz življenja pokojnega škofa in zlasti še njegovo zadnjo pot na lemontsko pokopališče. Zalostinke, govori in dovršene podana deklamacija je navzočim živo prikazala veličino pokojnega škofa. Malokatera spominska proslava je občinstvo tako globoko ganila, kakor ta.

Iz dežele Lužiških Srbov

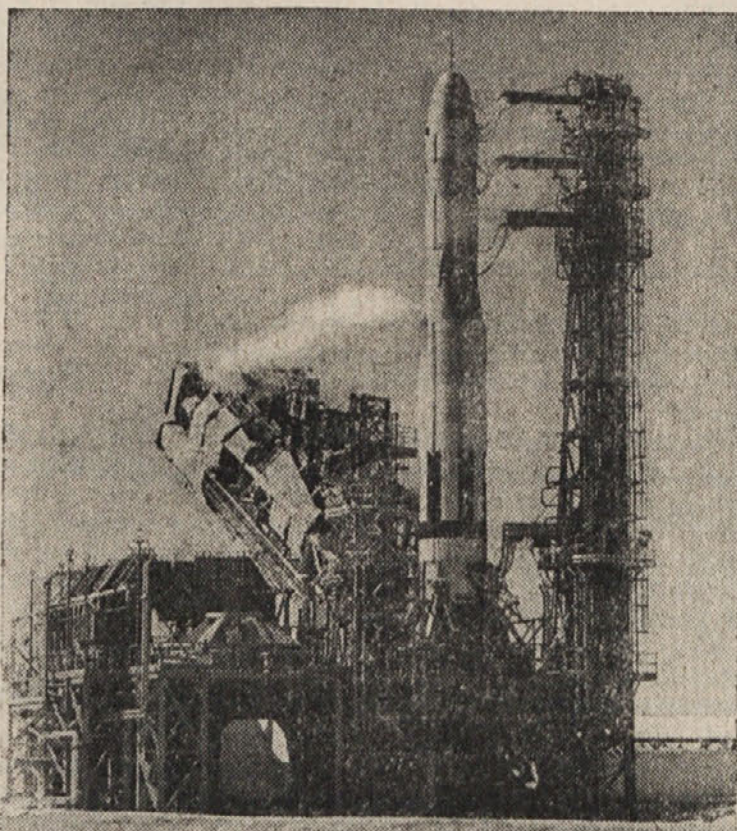
V kotu med Češko in Poljsko živi pod sedanjo Vzhodno Nemčijo najmanjši slovanski narod, Lužiški Srbi. Po zlomu nacizma je tudi za ta slovanski narod, ki je bil stoletja izpostavljen potujčevanju, nastopila vendar nova doba. Njihovo ozemlje ni prišlo sicer pod poljsko ali češko upravo, je pa dobilo v okviru komunističnega razvoja vzhodnonemških krajev večjo kulturno in narodno svobodo. Lužiško-srbski pisatelj Jurij Brežan meni, da je Lužiških Srbov še okoli 250.000.

Naš list dobiva v zameno lužiško-srbski list »Nova doba«, ki izhaja šestkrat na teden na štirih straneh v središču Lužiških Srbov v Budišinu. V izdajo ga je prevzela založba »Domovina«, ki je bila ustanovljena pred dvema letoma. Urejajo ga: M. Pilop, M. Adam, C. Kola, J. Merčin in A. Žur. Z novim letom bo stopil list v svoje 15. leto izhajanja.

Lužiški Srbi imajo tudi mesečnik za kulturna vprašanja »Rozhlad« (Razgled), vzgojni časopis »Serbska šula«, mladinski tednik »Chorboj mera« (Zastava miru) in mladinski štirinajstdnevnik »Plonjo« (Plamen).

Založba Domovina je v zadnjih dveh letih poslala na knjižni trg kar 42 knjig, od teh 30 v lužiški srbsčini, 12 pa v nemščini (da odkrije nemškemu svetu lužiško-srbsko kulturo).

Od 1. do 4. dec. se vrši letos v Lipskem (Leipzigu) velik kongres pevskih zborov, katerega se bodo udeležili tudi Lužiški Srbi s svojim zborom. Lužiški pevci seveda stalno sodelujejo pri lužiško-srbskih radijskih oddajah v Chočebuzu.

Priljubljeni vesoljni cerkveni zbor

Predvsem v Rimu, a lahko rečemo da tudi po vsem katoliškem svetu pripravljajo drugi Vatikanski vesoljni cerkveni zbor. Letošnji Mohorjev koledar kar lepo podučil preprostega človeka o najvažnejših rečeh, ki jih moramo vedeti o cerkvenih koncilih. Seveda nas potem, ko tisto preberemo, zanimajo še druge podrobnosti in bi radi zvedeli vse sproti, kar se dogaja ob pripravah na ta stoletni dogodek.

Goriški »Katoliški glas« je nedavno poročal, kaj je povedal o pripravah na koncil naš rojak msgr. dr. Janez Vodopivec, ki je bogoslovni profesor na papeški univerzi »Propaganda fide« in ki je bil imenovan za člana pripravljalnega odseka vesoljnega zbora za vodenje z nekatoličani.

Msgr. Vodopivec je izjavil, da skoraj nihče ni mogel pričakovati, da bo napoved novega vesoljnega cerkvenega zbora zbudila toliko simpatij tudi med nekatoličani. Seveda je to šele začetek zблиževanja med raznimi kristjani. Treba bo še mnogo naporov, da se odstranijo stoletna nerazumevanja in da se odpravijo razni predsodki. Posebno s katoliške strani bomo morali še mnogo storiti, da bo naše zadržanje nasproti ločenim kristjanom privlačnejše.

Kot znano, je glavna komisija za pripravo koncila prejela z vsega sveta odgovore škofov na razna stavljenja vprašanja. Nekateri škofje so poslali dolge spomenice s svojimi željami, predlogi in osnutki, o čem naj bi na cerkvenem zboru govorili. Vse te predloge so v Rimu zbrali in jih uredili ter jih zdaj tiskajo, da bo potem mogoče ta vprašanja dobro preštudirati in pripraviti razpravljane na koncilu samem, ki bo verjetno konec l. 1962.

Za pripravo deluje vrsta komisij. V eno od teh je bil imenovan tudi ljubljanski škof msgr. Vovk.

Zanimanje po svetu je vzbudila tudi napoved poveljarja anglikanske Cerkve, da bo v decembru obiskal sv. očeta Janeza XXIII. Že stoletja in stoletja se ni kaj takega zgodilo. Še ko je lani obiskala angleška kraljica Vatikan, je bilo veliko hrupa po Angliji in na Škotskem. Ko bo pa sedaj sam dejanski poveljar anglikancev obiskal papeža, bo imelo to še večji odmev. Gotovo je ta obisk tudi v zvezi s pripravami na vesoljni cerkveni zbor.

Koliko jih bo?

Iz Vatikana poročajo, da bo na cerkvenem zboru sodelovalo okoli 3000 udeležencev z vsega sveta. Medtem, ko je bilo na zadnjem koncilu l. 1869 774 od tedanjih 1050 škofov, bo na tem okoli 1900 škofov, nadškofov in kardinalov. Računajo, da bo prišlo tedaj v Rim okoli 300 italijanskih uradnih udeležencev in čez 400 jih bo iz ostale Evrope. Iz severne, srednje in južne Amerike bo prišlo okoli 600 uradnih udeležencev, iz Azije 350 in iz Afrike 190. Avstralija in Oceanija bosta poslali 31 škofov na vesoljni cerkveni zbor.

Pred dobrim tednom

Ko je bila v nedeljo 13. novembra pri sv. Petru slovesna avdiencia pri papežu za člane pripravljalnih komisij za koncil, se

je začel ta sestanek s slovesno sveto mašo v staroslovanskem jeziku po bizantinskem obredu. Kako je moralo biti srce slovenskim udeležencem, ko so slišali, kako zastopniki vesoljne sv. Cerkve ob zborovanju na grobu sv. Petra kličejo Sv. Duha za pomoč v jeziku naših prednikov: »Gospodi, pomiluj! Gospod, usmili se!»

V baziliko sv. Petra je prineslo sv. očeta šest abesinskih bogoslovcev. Pred papežem je hodilo 75 duhovnikov, pripadnikov raznih vzhodnih obredov. Sveto mašo je daroval v bizantinskem obredu ukrajinski škof Ivan Bučko, kateremu je stregel en libanonski škof, dva romunska, dva ruska, en italo-albanski in jugoslovanski škof vzhodnega obreda dr. Bukatko iz Križevcev. 25 kardinalov je sveti liturgiji prisostvovalo.

Po maši je sv. očeta nagovoril ukrajinski škof, ki je maševal, in sicer v poljskem jeziku. Beirutski nadškof ga je pozdravil v arabščini, italo-albanski pa v grščini. Na vse to je spregovoril še sv. oče Janez XXIII. in začel s tem, kako ljube spomine ima na leta, ki jih je preživel v Bolgariji, v Carigradu in na Grškem. »Z današnjim dnem začinjamo skupaj z »očeti koncila« in našimi pomočniki leto priprave na vesoljni cerkveni zbor,« je dejal in pozval vse, ki se priznavajo za kristjane, naj za to molijo.

France Grafenauer — NAŠ POSLANEC

(Ob 100-letnici rojstva in 25-letnici smrti)

Pošteno ljudstvo se s hvalečnostjo spominja svojih velikih delavcev, ki so v preteklosti posvetili svoje življenje narodu. Saj je to edino, s čimer se jim nekoliko oddolži za njihov doprinos za njegov kulturni in gospodarski napredek. Zato menda ni naroda na zemlji, kjer ne bi slavili zaslužnih del svojih dobrotnikov.

Z veliko hvalečnostjo se hoče spominjati svojih mož tudi naša mala koroška domovina. Razmere, v katerih so naši veliki možje delali za narodov blagor, so bile zelo neugodne; njihove žrtve so bile zato neprimerno večje kot pri velikih in samostojnih narodih...

Tam, kjer teče bistra Zilja...

V mesecu decembru obhajamo koroški Slovenci dvojni jubilej velikega narodnega delavca, deželnega in državnega poslanca Franceta Grafenauerja. Pred sto leti, 2. decembra 1860, je bil rojen v Mostah pri Brdu v Ziljski dolini in pred 25 leti, 13. decembra 1935, je ravno tam tudi umrl. Bil je sin kmečkih staršev. Starši so ga vzgajali v veliki ljubezni do podedovanih idealov vernih slovenskih domov. Že mlad fant se je pridno udeleževal v domačem kulturnem življenju; kmalu je postal med mladino eden najbolj poštvovalnih in nadarjenih. Kmalu je prevzel v domači občini vodstvo kmetijske zadruga in bil izvoljen v krajevni občinski odbor. Bil je pravi talent, toda gospodarske možnosti mu niso dovoljevale, da bi mogel z rednim šolanjem izrabiti svoje talente. Zato se je sam izobraževal in to s tolikim uspehom, da je kmalu začel dopisovati v ta-

Zanimanje raste

Omenimo ob tej priliki še to, da se začenja polagoma tudi avstrijska katoliška javnost zanimati za vzhodne probleme. V »Klerus-Blatt« avstrijskih duhovnikov sta nedavno izšla že dva informativna članka izpod peresa Antona Zollitscha iz Salzburga o zanimanju za vzhodna vprašanja. V zadnjem članku kaže Avstrijec, kako se drugi katoliški narodi zanimajo za probleme zedinjenja ločenih kristjanov. Navaja vrsto ustanov po drugih državah, ki delujejo za večje razumevanje slovanskega sveta. Svoje delo bi moral poživiti tudi avstrijski odsek ustanove »Catholica Unio«, ki je sicer ustanovljen, a je doslej le životaril. Poslanstvo Avstrije je v tem, da bi morala biti most med vzhodom in zahodom. Prav avstrijski katoličani bi morali biti z ljubečim srcem naklonjeni vsemu, kar je krščanskega med slovanskimi bližnjimi narodi.

Čast nam je, da je naša celovška tiskarna Mohorjeve družbe natisnila tudi letos lep Vzhodni zbornik, ki nadaljuje tradicijo Kraljestva božjega, ki obravnava krščanska vzhodna vprašanja. Urejajo ta vsakoletni zbornik člani Apostolstva sv. Cirila in Metoda v Rimu. Veselimo se tega doprinosa k zanimanju krščanskega zahoda za vzhod. Tudi ta letošnji zbornik je okras vsaki knjižnici našega izobraženega človeka.

kratni koroški tednik: »Mire«, ki je izhajal v Celovcu.

Pride v zapore

Kot narodno zelo zaveden Slovenec je mnogo storil za prebujenje narodne zavesti med ljudstvom. Bolelo ga je, ko je moral gledati razdiralno delo vaških mogočnjakov, ki so zatajili svoj materni jezik in k temu silili tudi ubogo, nezavedno in gospodarsko odvisno ljudstvo. Neustrašeno je obsojal to raznarodovalno delo, ki so ga seveda podpirali tudi predstavniki javne oblasti. V sled tega je kmalu prišel v nasprotje s krajevnimi varnostnimi organi. Bil je aretiran in obdolžen veleizdaje. V Celovcu je bil obsojen na pol leta ječe; prav tako tudi njegov oče.

Ko se je koncem leta 1888. vrnil iz ječe, je v njem ljubezen do domovine še bolj dozorela. Njo, ki je zapuščena, zaničevana, poniževana in preganjana, je treba dvigniti in ji pomagati do pravice in časti, ki ji po božji in človeški pravici gre. Že iz »veleizdajniškega« procesa poznan po vsej Koroški, se je sedaj kmalu povezal z vidnejšimi političnimi delavci beljaškega in šmohorskega okraja. Tako je bil že naslednjega leta izvoljen za poslanca v deželni zbor. To politično funkcijo je obdržal do svetovne vojne l. 1914.

Deželni poslanec

Kot deželni poslanec se je neustrašeno boril za pravice koroških Slovencev. Zahteval je nešteto krat, da slovenskemu jeziku priznajo enakopravnost pred zakonom in v vsakdanjem življenju. Zato je zahte-

val, da naj deželna oblast vse odloke izdaja tudi v slovenskem jeziku in da mora biti celotno uradovanje dvojezično. Neugnan je bil tudi v boju za slovensko šolstvo, katerega sta hudo ogrožala nemški »Schulverein« in »Südmarka«. Najostreje je bičal nasilno in zvijačno delovanje teh pomemčevalnih šolskih društev, ki so prejemala velike denarne podpore, katere so potem porabila za raznarodovalno delo med ljudstvom. Dobro se je tudi zavedal, da bodo postali koroški kmetje in delavci šele tedaj samozavestni, ko se bodo gospodarsko opomogli in postali čimbolj neodvisni. Veliko truda je zato posvetil gospodarskim vprašanjem, zlasti pa združništvu. Na tem področju je bil Grafenauer eden najzvestejših sodelavcev dr. Janca Ev. Kreka.

Državni poslanec

Leta 1907 je bil France Grafenauer izvoljen kot zastopnik koroških Slovencev v dunajski državni zbor in tako postal narodni poslanec slovenske Koroške. Tudi tukaj je najostreje sodeloval z J. E. Krekom in pozneje dr. A. Korošcem. Pripadal je mlajši skupini slovenske politične smeri v krščanski stranki. Njegovo politično gledanje je bilo slovensko in socialno usmerjeno. Da bo pa mogoče politično-socialne zahteve slovenskega prbeivalstva v takratni Avstriji uresničiti, je potrebno, da se uvede splošna in direktna volilna pravica, po kateri bo vsak državljan imel enak volilni glas. Kot poslanec je tudi branil načelo, da naj bodo davčna bremena pravično razdeljena po gospodarski moči davkoplačevalcev.

Poslanec France Grafenauer je bil prvi ljudski zastopnik in je bil vedno najtesneje povezan s svojim ljudstvom, za katerega se je boril v Celovcu in na Dunaju. Bolečine ljudstva so bile njegove bolečine. Nesebično je posredoval in pomagal v nešteti primerih in tako je postal prvi oče slovenske Koroške v dobi pred prvo svetovno vojno. Ljudstvo mu je zvesto sledilo in se rado zbiralo ob njem, zlasti ob številnih sestankih in političnih shodih, kjer jim je polagal obračun opravljenega dela in jim govoril o ciljih, za katere se v njihovem imenu in ob njihovi podpori poteguje v Celovcu in na Dunaju. Na teh shodih in sestankih pod okriljem »Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem« je Grafenauer vzpodbujal ljudstvo k borbenosti in čuječnosti za narodove pravice.

Drugič v zaporu

To veliko politično in kulturno delo je vršil z nesebičnostjo do izbruha prve svetovne vojne. Že v drugem letu vojne pa je bil osumljen hujškanja proti državni varnosti. Z mnogimi drugimi »politično nezanesljivimi« je bil aretiran in po vojaškem sodišču dne 26. maja 1916 obsojen na pet let težke ječe. Po razpadu stare Avstrije se je umaknil v politično zatišje in preživel zadnja leta na svojem domu v Mostah v gornji Ziljski dolini.

Ob velikem vzgledu delavnega in borbenega poslanca Franceta Grafenauerja sedanjí naš roč uči ljubiti svojo težko preizkušano koroško domovino, ki že stoletja trpi, se bori in tudi zmaguje...

FRAN ERJAVEC:

296

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Da pa te vesti vendarle niso bile brez vsake podlage, nam potrjuje v svojih spominih tudi Metternich, ki je smatral Ilirijo »iz dvajsetih vidikov za neizmerno važno« za Avstrijo. Njemu je namreč sam Napoleon že dne 20. IX. 1810 v Parizu izjavil, da dobro razume važnost Ilirije za Avstrijo in da bi bil spričo verjetne nove vojne z Rusijo voljan razgovarjati se o zamenjavi Ilirije za kos Galicije. Grof Las Cases, ki je pozneje spremljal Napoleona v izgnanstvo na otok Sv. Helene in si tam zapisoval tudi pogovore z njim (te zapiske pa smatrajo zgodovinarji za dokaj nezanesljive), je pod datumom 20. VII. 1816 celo zabeležil, da mu je Napoleon izrečno izjavil: »Ko sem si prisvojil Ilirijo, ni bil nikoli moj namen, da bi jo obdržal... Ilirija v mojih rokah je tvorila prednjo stražo v srcu Avstrije, stražo pred vrati Dunaja, s katero sem ga hotel prisiliti, ne odstopiti od prave poti; in potem sem hotel tam uvesti naše nauke, našo upravo, naše zakonike... Smatral sem to deželo samo za zálog in sem jo nameraval potem pri vzpostavitvi Poljske... vrniti. Vrhutega sem imel z Ilirijo še več drugih načrtov, zakaj jako pogosto sem jih menjaval... Tudi nisem imel skoraj ves čas niti resničnih sklepov, ampak samo načrte. Pa vendar je bila posebno po moji ženitvi moja glavna misel uporabiti Ilirijo kot nekaj zálog in povračila za Galicijo nasproti Avstriji pri vzpostavitvi Poljske...«

Na Spodnjem Koroškem so taka pričakovanja morda potrjevali tudi odlični odnošaji, ki so tedaj vsaj na videz vladali med Avstrijci in Francijo. Dne 23. IX. 1810 je n. pr. pripotoval v Celovec cesar Franc I. s svojo tretjo ženo Marijo Ludoviko. Celovčani so mu seveda priredili navdušen sprejem. Slavnostne predstave v gledališču sta se udeležila celo dva francoska uradnika beljaške intendance. Čim je cesar za to izvedel, ju je povabil v svojo ložo in se tam prijazno razgovarjal z njima, za naslednji dan je pa s štafeto celo pozval iz Beljaka k dvornemu obedu tamošnjega francoskega intendanta de la Mousaya. (Vračal se je cesar potem skozi Labotsko dolino čez Pako na Štajersko.)

Nobenega dvoma torej ne more biti, da je Napoleon res imel načrt Ilirijo vrniti Avstriji ali jo pa zamenjati za Galicijo. Toda to je bil le eden izmed nešteti načrtov, ki so noč in dan rojili po njegovi nemirni glavi, za izvedbo katerega pa ni storil niti v najusodnejših trenutkih, n. pr. pred vojno z Rusijo, nikoli nobenega resničnega koraka. Že samo to dejstvo nam lahko služi za zadosten dokaz, da je smatral iz razlogov, navedenih že v začetku tega poglavja, Ilirijo v svojih rokah za važnejšo nego koristi, ki bi mu jih mogla prinesiti njena izročitev ali zamenjava. To je čisto pravilno slutil tudi Vodnik, ki je trdnovratno veroval v obstoj »Ilirskih provinc« in se zato ves čas tudi odkritosrečno navduševal za francosko vladno, tako naklonjeno našemu narodu.

Kakor vemo, ni prišlo do prostovoljne vrnitve Ilirije Avstriji nikoli in ravno dejstvo, da je bila vsa zapadna polovica slovenskega ozemlja združena v politično telo, kjer se je prvič v zgodovini krepko, svobodno in celo z vso državno podporo uveljavljaj dotlej tako zapostav-

ljani naš jezik, je imelo daljnosežen vpliv tudi na štajerske in tisti del koroških Slovencev, ki so ostali še nadalje pod avstrijsko oblastjo. Nižje šolstvo so že po l. 1805. prevzete cerkvene oblasti, ki so imele za narodni jezik neprimerno več smisla nego poprej državne oblasti, zato so se začeli tudi v ljudske šole slovenske Koroške še pred l. 1809 precej naglo uvajati dvojezični in celo samo slovenski učbeniki, o čemer bom pa govoril obširneje še pozneje.

Toda nedvomno je vprav francosko pospeševanje slovensčine v Iliriji spodbudilo tudi avstrijske kroge, da so se začeli bolj zanimati za šolstvo v tistih južnoslovenskih pokrajinah, ki so še ostale pod njihovo oblastjo, da bi s tem pridobili njih naklonjenost; tako ne bi preveč željno — gledali čez meje. Že v začetku l. 1810 je bil U. S. Nestrovic imenovan za kraljevega svetnika in glavnega nadzornika vseh srbskih narodnih šol na južnem Ogrskem in v avstrijskem delu Hrvatske; l. 1811 so uporabljali na ljudskih šolah krške škofije že 5 samoslovenskih učbenikov ter 3 dvojezične in podobno tudi na šolah lavantinske škofije, a še nadaljnje je že pripravljaj Primic v Gradcu, o čemer bom pa tudi govoril še pozneje.

Vsaj vsi vodilni koroško-štajerski slovenski prepoditelji so stali prve čase zvesto ob strani Avstrije, le o Schneiderju, ki je bil tedaj kaplan v Štebnju v Zilji, vemo, da je prištevaj Napoleona med največje dobrotnike Slovencev, in kaj verjetno je, da je simpatiziral s Francozi tudi Grundtner, Jarnik, tedaj kaplan v Cajnčah, je pa ob pričetku vojne l. 1809 klical vse evropske narode v boj proti Napoleonu, in pel: (Nadaljevanje)

ROŽEK

(Vesele in žalostne)

Že dolgo se nismo več oglasili v našem listu, zato pa imamo danes malo več novic.

Drugo nedeljo oktobra so nam č. g. kanonik Zechner v farni cerkvi blagoslovili nov zvon, ki smo ga po končani božji službi v procesiji spremili v kapelico Naše ljube Gospe na Bregu. Ker je zvon majhen, tehta namreč samo 62 kg, so ga na ovenčanem vozičku peljali mali otroci. Rezika Kleinberger in Postrajnikovi fantje so v farni cerkvi in v kapelici deklamirali. Med petimi litanijami Matere božje so zvon potegnili v zvonik tako, da nam je ob koncu pobožnosti že zapel. Zdaj imajo vse tri podružnice naše župnije vsaj po en zvon. Želeti bi bilo, da bi farani za farno cerkev nabavili še veliki zvon, ki nosil podobo in ime farnega patrona sv. Mihaela.

V tem letu je bilo v naši župniji precej porok. Začetek sta naredila Janez Uršič in Marija Cetenik, Trčjeva gospodinja na Reki. Sledila sta jima Janez Buchacher, Jagrov sin v Šmartnu in Marija Elfrida Valentinič iz žiljske župnije. Prvo nedeljo junija je Anton Katnik iz Reke pripeljal Marijo Martič od Sv. Lucije pri Št. Ilju pred oltar rožeške farne cerkve, da bosta odslej skupno gospodarila na Fermovi kmetiji. Dva tedna pozneje sta sklenila zakonsko zvezo Jože Valentinič, Rodanič na Ravnah in Urši Pečnik, Trapova na Reki. Ker je ženin dolgoletni cerkveni pevec, je rožeški cerkveni zbor slovesnost povečal s petjem. Dne 23. okt. sta prejela zakrament sv. zakona Rudi Zeichen, Sensenwirt na Ravnah, in Lojzka Lepušič, pd. Fugarjeva na Ravnah. Ljubezen med njima je bila tako močna, da je premagala vse zapreke, ki so se pojavile pred poroko. Stric neveste in sorodnik ženina, rožeški rojak in glinjski župnik č. g. Dobernik je v nagovoru nakazal lastnosti dobrega zakona, opravil poročne obrede in daroval sv. mašo. Ker sta oba poročenca tudi cerkvena pevca, ju je počastil cerkveni pevski zbor na domu in pel tudi pri poroki. Pri veseli ohceti na ženinovem domu je nastopil tudi pevski zbor »Baško jezero« z nekaterimi narodnimi pesmimi. Na praznik Kristusa Kralja sta se poročila železničar Peter Fantur in Julijana Katarina Schmidhofer iz šentjakobske župnije in sicer v tukajšnji farni cerkvi. Nista hotela motiti resnega razpoloženja pri sv. misijonu v Št. Jakobu, zato sta prišla k nam sklepat življenjsko zvezo. Štiri poroke pa so bile izven fare. Naš stavbeni mojster, g. Alojzij Mertel in pisarniška nastavljenka Erika Huber sta se še v pustnem času poročila v romarski cerkvi sv. Križa na Peravi v Beljaku. Tudi Mici Dovjak, pd. Pezdijeva v Šmartnu je bila v Beljaku poročena z Janezom Schieftl in sedaj gospodinji na ženinovem domu v Tmari vesi v župniji Lipa. Hermina Zenz, pd. Tevževa v Puhmu, je v Beljaku stopila v zakon s Friderikom Stotz. Adolf Rasinger, pd. Ukšičev na Mali gori pa je bil cerkveno zvezan z Hermino Uršič v cerkvi sv. Lucije v šentiljski fari. — Želimo, da bi se vsi novoporočenci dobro razumeli, da bi Bog njih zvezo blagoslovil in potrdil, da bo držala do groba.

Zdaj se pa še spomnimo 12 članov naše farne družine, ki so v letošnjem letu umrli. Trije nedolžni otroci so šli v nebesa gledat obličje božje in sicer: Rosemarie Blajer, še le tri mesece stara hčerkica teh mladih Pongračevih v Zgornjih Goričah. Erika Wuzella, 7 mesecev stara, je bila rešena vednega bolehanja. Dne 4. nov. je pa umrla 7-letna Evelina Hofferer. Imela je zelo lep pogreb, saj so se ga poleg številnih odraslih udeležili skoro vsi šolarji pod vodstvom nadučitelja, ki jo je bil učil.

Na resnico, da človek ne ve ne ure ne dneva smrti, nas je Bog spomnil, ko je nagloma in nepredvidoma poklical iz tega življenja 71-letnega Petra Torkar, 75-letnega Tomaža Arnejc iz Brezij in šele 55-letnega Jakoba Zenig, ki se je ponesrečil z mopedom. To nam je v opomin, da naj bomo noč in dan pripravljeni. Nadalje so umrli: 79-letna Antonija Frate, 86-letna Alojzija Mikula, 71-letna Marija Krištof in 70-letni Andrej Mertelj z Gore. Dne 17. oktobra smo spremljali k zadnjemu počitku Antona Fugger, pd. Pavelnovega očeta na Ravnah, ki so umrli v 86. letu starosti. Bili so globoko veren mož in vse življenje zvest svojemu rodu, zares prava korenina, kakršnih ni več veliko. Dokler so mogli, so hodili v cerkev, posebno radi so zahajali na Hum, četudi zadnja leta z veliko težavo. Lepo pripravljeno so odšli v večnost po zasluženju plačila.

Pri nas na Koroškem

Pogreba se je udeležilo zares častno število ljudi iz rožeške in šentjakobske župnije. Samo tri dni zatem smo pokopali 74-letno Marijo Greibl, vdovo za Karlom Greibl. Veliko so delali in trpeli v svojem življenju. Imeli so 12 otrok, od katerih jih osem še živi. Da so jim bili dobra mati, nam dokazuje dejstvo, da je njih smrt otrokom prizadejala veliko žalost, četudi so že vsi odrasli in imajo svoje družine. Naj jim da Gospod večni pokoj in obilno plačilo v nebesih.

VELINJA VES in BILČOVŠ (Popotni vtisi)

Pred par tedni je bil v Velinji vesi semenj. Dvignil sem se in šel. »Kamor prideš na semenj, dobiš kaj dobrega za pod zob,« sem si mislil. »Tam so dobri ljudje, še s seboj ti kaj nabašejol.« In res, povsod sem dobil krajčič, pa tudi prate ponekod za dolgo pot in vse mi je kar prav prišlo. Drugi dan se res nisem kesal, da sem se dvignil, čeravno je dež šel in naletaval sneg. Ko sem dospel domov, me je žena gledala na vse oči, ko sem začel jemati krajčiče iz nahrbtnika. »No,« je dejala, »to pa bo za cel teden za kosilce dovolj h kavi.«

Pridni ljudje so tam doli, zares, pa tudi dobri. Bog jim povrni! Vse so že spravili pod streho. Kako je gospodar Princ lepo pozidal skedenj! Gotovo si misli: »Ko bi bil še mlad! A zdaj pozidaš in vse lepo urediš, pa spreži in daj mladim močem.« Tako je pač z nami. A to ga naj veseli, da bo oddal pridnemu sinu, ki ima tudi že izbrano nevesto. Če Bog da, bo potem on pestoval in zibal in si krajšal čas.

Neki dan sem se napotil tudi proti Bilčovsu. Na Moščenici se ustavim in ogledujem lepe moderne skednje in hišo, ki jo je razdejala pred par leti strela. Ko sem si ogledoval in stal, stopi gospodar iz hleva. Vprašam ga, če bi mi ne hotel pokazati tudi, kako je znotraj uredil poslopje. »Primojdunaj,« sem rekel, ko sem vstopil in zagledal vrsto lepo rejnih krav, na drugi strani pa 17 velikih pitanih svinj. Svinje kot druga živina, vse je imelo s slamo postlano. »Svama je dobra,« sem rekel, »a le za pod vamp, in v vamp.« Krmijo s senom in še Bog vedi s kom, da se vse tako sveti. Niti madeža nisi videl na njih. »Tu so pa res pridni ljudje,« sem si mislil.

Gospodar me je še v kuhinjo povabil in tam sva se o marsičem pomenila. Ko je prinesla gospodinja na mizo večerjo, se je mož pokrival in začel moliti. Presenečen sem bil. To je res krščansko. Veliko se trudi, zraven pa še na Boga ne pozabi. Tako je prav in lepo. Žal, danes molitev pred jedjo in po jedi precej izginja.

Za

božične nakupe

koroškega prebivalstva bodo vse trgovine v

SOBOTO, 3. DECEMBRA,
SOBOTO, 10. DECEMBRA,
SOBOTO, 17. DECEMBRA

odprte tudi popoldne.

Razen tega bodo na

srebrno nedeljo

(11. decembra)

odprte od 10.00 do 12.30 in
od 14.30 do 18.00; na

zlato nedeljo

(18. decembra)

od 9.00 do 12.30 in
od 14.30 do 18.00.

Kdor pravočasno kupi, ima večjo izbiro! Kupcu, ki ne pride šele v zadnjem trenutku, trgovec lahko posveti dosti več pozornosti!

**KOROŠEČ, KUPUJ
V DOMAČIH TRGOVINAH!**

Nekoč sem bil v Bilčovsu v nedeljo in sem šel k prvi maši. Bila je prva, moška nedelja. Dve vrsti moških je pristopilo k obhajilni mizi. Vsa čast jim, sem rekel sam pri sebi. »Dajte cesarju, kar je cesarjevega in dajte Bogu, kar je božjegal.« Posne-manja vredno!

GORICE — SKOČIDOL (Smrtni žetvi)

Naš delavni in redoljubni cerkovnik Josip Leban iz Križ pri Tržiču v Sloveniji, ki je zdaj že tretje leto pri nas v farni službi, ima kot grobokop (grobar) v zadnjih mesecih nemalo večjih prav težavnih dela pri izkopavanju in zasipanju novih grobov. Kajti vsak teden skoraj so zvonili sedaj meseca oktobra in novembra (vinotoka in listopada) novi zvonovi farne cerkve in so sporočali novice umiranja na vse strani, do kamor sega njih glas, zlasti dol na jug preko Drave in visokega Rogača tja proti Karavankam. Kajti na Martinov dan je po le enodnevni boleznii predviden z verskimi tolažili mirno v Gospodu zaspal družinski oče in upokojeni železničar Poldej Sager v Goričah 13. Bil je na Strmcu, star komaj 69 let. Mnogo vernikov in zlasti ogromno število železničarjev mu je dalo zadnje spremstvo na kraj miru. Vsi žalujemo za njim, zlasti pa njegova žena Amalija in trije dorasli in že poročeni otroci, ki so v službi (Josip in Poldej tu, Agnes pa v Nemčiji).

Osem dni zatem je pa smrt na svojih potih po svetu posetila Skočidol in presečila v boljše večnost, pd. Florijančinjo v Skočidolu, z imenom Marija Weber, roj. Cesar, staro 77 let. Le malo časa je bila bolna. Pravočasno se je dala prevedeti. Kmalu nato je padla v nezavest in se po nekaj dneh poslovila od hiše in od njune poroke l. 1908 v Beljaku 52 let ji zvesto vdanega moža. Doma je bila v župniji Podkloster, njen soprog pa izhaja iz župnije Brnca. Tolaži ga Bog in sveta vera in upanje na bodoče svidenje. Naj ostane še dolgo zdrav, da bo mogel zdaj sam še naprej s pomočjo svojih hišnih upravljalci svojo lepo starodavno kmetijo. Pokojno pa je spremila v nedeljo, 20. listopada popoldne, nedogledna množica znancev od blizu in daleč na farno pokopališče v Skočidolu, kjer bo v grobu svojega leta 1920 umrlega očeta Blaža Cesar čakala trobente sodnega dne. Bila je verna in zelo pobožna žena, a zdravlja vedno bolj rahlega. Zlasti je bila stanovitna častilka Device Marije. Posebno v mladosti je pogostoma poromala na Svete Višarje. Sama je povedala, da je bila več kot stokrat na tej za Sveto Goro in Trsatom najbolj sveti, Romane, Germane in Slovane družeci slovenski ibožji poti! Posnemajte jo, romarji, če jo boste sploh kdaj zamogli doseči! Stokrat na Višarjah ji bo zdaj zagotovilo nebes! Umrljivo na njej pa naj mirno v sveti zemlji spi!

Vsled prevelikega deževanja tekom vsega leta — najbolj v zadnjih 2 mesecih — čebele niso imele zadostne pašne, menda tudi nič mnogo boljše one, ki so bile na paši na planinah (Einöd, Žel. Kapla, Gegend, Poddrobače itd). Čebelarji so jih morali zato za preko zime nakrmiti z raztopljenim sladkorjem.

DEŠČICE — ŠT. ILJ

V zadnji številki smo naznanili, da je zatisnil svoje oči dne 22. novembra po mučni boleznii Vinko Gröblacher, pd. Hofovec. Zibelka mu je tekla pred 65 leti v zavedni Hofovčevi družini, katere rod že stoletja obdeluje zemljo in jo ljubi.

Vinko je kot zvesti sin svoje zemlje že l. 1919 moral poizkusiti Kalvarijo svojega ljudstva, ko je bil interniran v Litzlhofo. Ko se je vrnil domov, je deloval v domači občini kot razgledan in izkušen odbornik. Udeleževal se je pri našem združništvu, prosveti in pri političnem prizadevanju koroških Slovencev. V času druge svetovne vojne, dne 14. aprila 1942 so nacisti izselili tudi Hofovčeve s staro materjo vred in jih odpeljali daleč na tuje, na Bavarsko. Vinko tam ni klonil in je v taborišču Hesselbergu dvigal in budil svoje sotrpine, dokler ni zatmila »večna« nemška država in se zrušila pod neštevilnimi razvalina-

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

O A J A V A

V torek, dne 13. decembra 1960, je na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v šolskih prostorih »Dan staršev«.

Od 13. do 16. ure imajo vsi starši možnost, da se informirajo o študijskih uspehih svojih otrok.

Ob 16.15 je istotam občni zbor »Združena staršev«.

Ravnateljstvo

V Mohorjevem domu v Celovcu bo v nedeljo 4. decembra ob 9. uri sv. maša z nagovorom č. g. prelata dr. Blümla. — Ob 10. uri govora: »Naša družina, naša trdnjava!« »Zakaj ljubimo svoj narod?« — Film: »Mož za Afriko«. Petje.

Kosilo ob 13. uri. Nato ob 14. uri: **OBCNI ZBOR** »Zveze absolventk gospodinskih šol« v dvorani, **OBCNI ZBOR** »Kmečke gospodarske zveze« pa v sejni sobi.

Oba osrednja odbora vabita:

»Na svidenje!«

mi. Izseljenim trpinom je zasijalo jutro veselega povratka na domačo grudo. Vin-ka je ljubezen do sotrpinov gnala, da se je po vrnitvi udeleževal pri Zvezi slovenskih izseljencev ter bil skozi deset let njen predsednik.

Zato je posebno globoko pretresla vest o njegovi smrti vse, ki so okusili bedo prisilne tujine. Iz src vseh, ki so ga poznali, je prišla beseda: »Naj mu bo Bog milostljiv Sodnik in predobri Plačnik! Naj počiva v miru!« Za njim žalujejo žena Pavla in posinovljenec Franci, brat Janez in sestre Marija, Uršula in Ivanka ter drugi sorodniki.

LIBUČE

V soboto, 26. nov., smo položili pod blagoslovljeno rušo blagega in tihega moža Gusteljna Wieser. Rekali so mu tudi Papež. Živel je kot vdovec brez otrok v hišici v Groblah, ki si jo je s pridnostjo svojih rok in pritrganjem od ust zgradil. Sosedje so ga imeli radi. Rad je pomagal pri delu v kmečki stiski gorjancev. Skromen in vdan sosedstvu je bil velik prijatelj otrok; morda zato, ker mu ni bila dana sreča očetovstva. Otroci iz okolice so se zbirali pri njem in poslušali pravljice, ki jim jih je pripovedoval. Sedaj že odrasle dečle in puobi še vedno ne morejo pozabiti njegovih pripovedk. Značilna zanj je bila navada, da je po delu zvečer skupno z družbo zapel: »Je angel Gospodov; v trpljenju in stiski pa je ponavljal besede: »Kakor je božja volja«.

Po lepi gorijski navadi so ga sosedje in prijatelji v težki boleznii obiskovali in mu s tolažbo lajšali trpljenje. Pripravili so mu tudi lep pogreb. Tedaj so mu po župnikovem nagovoru pogrebci v slovo zapeli še enkrat: »Je angel Gospodov...« Naj počiva v miru!

RAVNE PRI ROŽEKU

Zadnji teden oktobra nas je iznenadila žalostna vest, da so umrli Pavlnov oče na Ravnah. Bili so skromni in besedah, velik pa v dejanju. Tako so o njih ob odprtem grobu povedali g. župnik iz Rožeka. Bili so kot prava korenina, zarita globoko v skalo. Poznali so samo tri svetinje: vero, dom in narod. Kot družinski oče so spoštovali nedeljo in hišni rožni venec. Kot božje potrdilo prave poti jih je spremljala sreča v njihovem gospodarstvu. Srečnega so se počutili v krogu svoje družine in sosesčine. Cela okolica jih je cenila visoko zaradi njih značajnosti in družabnosti.

Spoštovali so pa tudi svoj narod. Niso klonili kadar je bilo treba postaviti moža za narodovo korist. Pred nikomur se niso sramovali naše lepe slovenske besede. Njih ponos in zakon jim je veleval »Vsa-kemu svoje!« To načelo in zadržanje so skušali predati sinu, vnuku in vsem svojim otrokom s posestvom vred kot svojo najdražjo dediščino z naročilom: »Če boste izpolnjevali četrto božjo zapoved, bom živel po vas še v pozne rodove!«

Ta sveta oporoka je zgled vsem našim očetom in gospodarjem širom naše Koroške za tedaj, ko oddajate svoje imetje naprej svojim otrokom. Naj jim podelijo tudi to ljubezen do roda in naše besede globoko v njih srce! Tako bomo seme bodočega rodu v duhu našega pesnika Gregorčiča. — Naj vam bo, Pavlnov oče, ljubljena zemlja lahka. Vsem ostalim izražamo iskreno sožalje!

Iz dnevnika gospodinjskih gojenk:

Novo okolje, nove naloge

Krista Weiss iz Kmetijsko-gospodinjske šole v št. Jakobu piše:

V novem okolju sem, v krogu nadobudnih mladenk. Prijetna mi je družba slovenskih deklet. Prišle so iz vseh dolin naše lepe Koroške: bistre in gibčne Ziljanke, ve-sele Rožanke, tri iz visokih Sel, dobrodušne Podjunčanke, pet iz šmihelske župnije, kjer pastiruje pisatelj povesti z Dobrača. Mislim, da ste vsi radi brali »Pastirja Cirila« in si želite še podobnega čtiva. — Dve vrstnici še slabo razumeta slovenski ter sta nam često v zabavo. Ena naših deklet ima boksarski talent, da se ne pomehkužimo.

Hiša in gospodarstvo tekmujeta s sodobnim napredkom. Zato sem tu pred novimi nalogami.

Šivati znam. Celovec me je izšolal za vajenka, Dunaj mi je pa dal mojstrsko diplomu. Tako se bom laže in bolje posvetila kuhanju, ki me zelo mika. — Vsa vesela sem prihitela prvi dan drugega tedna v kuhinjo. Srečo imam. Vprav zdaj smo delale izbrane močnate jedi za ženitovnjaško gostinjo, ki so jo naročili pri nas. Morebiti vas zanima jedilnik:

Pred obedom narezek.

1. Goveja juha s fridati;
2. a) Svinjska pečenka z ocvrtimi zelenjadnimi košaricami, b) Pečen krompir, c) Solatna plošča.
3. a) Dunajski zrezki in paštetke z majonezo, b) Pražen riž, c) Mešana solata.
4. Kompot;
5. Torta;
6. Črna kava z drobnim pecivom.

Pripravljamo tudi darila za Miklavža. Ta veliko naroča, ne le za naš zavod, marveč tudi za farno mladino. — Pa kolinitile smo. Učile smo se delati krvavice in mesene klobase — opravek čez glavo. Na prosti čas je bilo treba skoro pozabiti.

Šolsko učenje mi ne dela preglavice. Teorija gospodinjstva in gospodarstva ni težka. Skrbi me pa praksa, posebno pri Boštjančiču. Tako pravijo šolskemu gospodarstvu, ki so ga dobili od Boštjančiča. Groza me je hlevskega čiščenja. Mama mi je že po-

Z A M L A D I N O I N P R O S V E T O

nudila svoje škornje, da se bom varno gibala v njih. In sestre so nam dobre učiteljice. Svetujejo in pomagajo nam, da rastemo dušno in telesno. Saj nas v življenju ne čakajo le vesele ure, morda še več brid-

kosti in trpljenja. Z dobro voljo, upam, bom v teh šestih mesecih pridobila potrebno gospodinjsko izobrazbo in se utrdila za življenjske naloge, ki me čakajo v bodočnosti.

„Roža sveta“ na šentjakobskem odru

V nedeljo, 27. nov., so nas šentjakobski igralci povabili na igro. Četudi so igro ponovili, dvorana ni mogla sprejeti vseh gostov, ki smo prišli iz Pečnice in Rožek, iz Podgorij in št. Ilja, iz Sveč in št. Janža, iz Sel in Zelezne Kaple, iz Žitare vesi in Globasnice. Št. Jakobčani so nam odstopili prostore in se umaknili domov, češ, pridemo pa v nedeljo, 11. dec. zvečer, ko bodo igralci igro ponovili. Čudimo se, da tako velika fara nima primernejše dvorane v sodobno zgrajenem farnem domu. Med gosti sta bila tudi Rajmund Greiner in Matilda Košutnik iz Globasnice, ki sta povest o Rozamundi priredila za oder.

V petih dejanjih nas igra povede v čase križarskih vojn 12. stoletja. Prvo, četrto in peto dejanje se godi na Jutrovem, drugo in tretje na Angleškem. Saladinove, mogočnega vladarja na Jutrovem, sanje sprožijo val težkih dogodkov v življenju mlade Rozamunde. Mirno živi na domu svojega očeta viteza Andreja Darsi ob prijatelstvu vitezov Wulfa in Godvina. Njen stric, mogočni Saladin, jo z zvijačo ugrabi in privede na svoj dom. S pomočjo Wulfa in Godvina in z življenjsko žrtvijo prijateljice Masude uspe njen beg. Vrne se, ko zve, da more s tem rešiti življenje križarjev, nedolžnih žena in otrok v Jeruzalemu. Pripravljena je raje z Wulfom umreti, kot si rešiti življenje z odpadkom od vere križa k veri polmeseca. Stric Saladin poplača njeno plemenitost s pomilostitvijo; ni ji treba umreti, lahko se poroči z vitezom Wulfom in vrne na Angleško domov... Ob življenjski žrtvi Masude

se tudi vitez Godvin odpove svetu in se odloči za svoj prvotni življenjski ideal, za duhovniški poklic.

Ta korak Godvina je nekoliko nejasen. Morda bo kdo mislil, da se je odločil za duhovniški poklic zaradi nesrečne ljubezni, ker se je Masuda žrtvovala za Rozamundo in morala umreti. A povod temu koraku je bila plemenita nesebična žrtev Masude, ki mu je dala moč za isto nesebično žrtvovanje v duhovniškem poklicu. — In poroka Rozamunde in Wulfa ne zadovolji; saj bi bil prizor krepkejši, če bi oba vedela, da sklepata zakon, ko brat-duhovnik Godvin stoji pred njima in blagoslavlja njun zakon.

Režijsko je bila igra lepo izpeljana. Obleka iz globaške garderobe je veliko doprinesla k uspehu. Igralci so v glavnih vlogah bili dobro izvežbani. Tudi novinci v krajših vlogah so se hitro znašli na odru. Odkrili so se novi talenti, ki bodo podprli igralško skupino v fari. Le pogumno in požrtvovalno na novo igro, da nas čimprej zopet povabite!

G. župnik so izrekli dobrodošlico nam gostom in zahvalo igralcem za njih trud v dolgih nočnih urah igralskih vaj, posebno g. kaplanu, ki je Globašan in se je z ljubeznijo posvetil naštudiranju »globaške« igre.

Ponovitev igre »ROŽA SVETA«

bo v ned., 11. dec. ob 7. uri zveč. v farni dvorani. Isto nedeljo pop. ob dveh bo ista igra tudi v Ločah pri Pušniku. Vsi lepo vabljeni!

Naše prireditve

ZELEZNA KAPLA

Katoliško prosvetno društvo iz Globasnice bo v nedeljo dne 4. decembra ob pol 12. uri v farni dvorani v Zelezni Kapli priredilo opereto

»MIKLAVŽ PRIHAJA«.

GLOBASNICA

Katoliško prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 4. decembra, ob pol 8. uri zvečer pri šoštarju opereto

»MIKLAVŽ PRIHAJA«.

Vsi vabljeni!

ŠT. JAKOB V ROŽU

V nedeljo, 4. dec. ob pol 3. uri pop. se bo oglašil v farni dvorani sv. Miklavž. Zato vabimo vse na

MIKLAVŽEVANJE.

Športni odsek mladine bo imel tombolo, dobitke bo delil sam sv. Miklavž.

Učenke gospodinjske šole v št. Rupertu pri Velikovcu prirsčno vabijo k

PROSLAVI BREZMADEŽNE,

ki bo 8. decembra 1960 ob 14. uri.

Farna mladina v št. Janžu priredi v ponedeljek, 5. decembra, ob pol 8. uri zvečer pri Tišlerju

MIKLAVŽEVANJE.

Nastopi tudi moški in tamburaški zbor ter mladina: »Malo v zabavo in pouk«.

Vabljeni!

Farna mladina Pliberk priredi prihodnjo nedeljo, 4. dec. 1960 ob 14. uri v telovadnici glavne šole v Pliberku miklavževo opereto

»MIKLAVŽ PRIHAJA«.

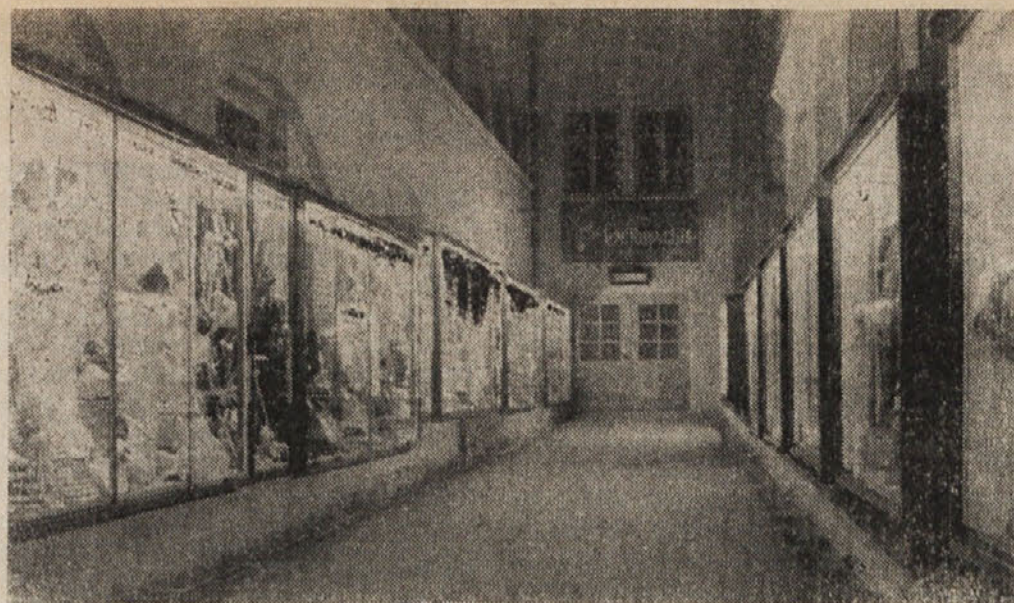
Od blizu in daleč prirsčno vabljeni!

Farna mladina v Svečah priredi v torek zvečer ob pol 8. uri pri Adamu

MIKLAVŽEVANJE.

Poleg prihoda Miklavža so na sporedu tudi nastop moškega pevskega in tamburaškega zbora ter dve igri za dobro voljo.

Vabljeni!

Die neue Passage mit 20 Schaufenstern im Haupthaus. Sie zeigt viele Geschenkvorschläge

FÜR DAMEN

- Frauenkleider aus Barehent . . . 159.—
- Winterkleider aus Wolpanama . . . 199.—
- Jugendliche Mäntel aus Reinwollstoff 599.— 398.—
- Modemäntel aus Mohairzibeline . . . 320.— 690.—
- Modeshosen aus kariertem Wollstoff . . . 120.—
- Schoßen aus Noppentweed, in Wolle . . . 97.—
- Fattenschoßen aus knitterfreiem Terylen . . . 199.—
- Blusen aus Popeline, mit 3/4-Ärmel . . . 44.90
- Flanellblusen, kariert, in vielen Farben . . . 44.—
- Schlofröcke aus gemustertem Flanell . . . 98.—
- Pullis aus Baumwoll-Interlock, 3/4-Ärmel . . . 39.—
- Reinwollpulli mit 3/4-Ärmel, viele Farben . . . 98.—

- Westerl aus Wolle, gestreift, mit Goldknopf . . . 148.—
- Strickjacken aus Dralon, blau, grau . . . 178.—
- Trägerschürze aus Baumwolldruck . . . nur 9.80
- Kopftücher, nette Musterung, hübsche Farben . . . 9.80
- Reinselentücher, handrolliert, viele Muster . . . 15.—
- Perlonstrümpfe, sehr strapazfähig, Modefarben . . . 11.50
- Kräuselstrümpfe, sehr haltbar, in Farben . . . 15.80
- Sportstrümpfe aus Reinwolle mit Helanca . . . 25.—
- Strumpfhosen aus Kräuselgarn, hochelastisch . . . 49.80
- Wollhandschuhe, glatt, in Farben . . . 22.40

FÜR HERREN

- Wintermäntel, modische Fassung, Schlagpreis! . . . 350.—
- Ninoflex-Mäntel mit Wollfutter und Pelzkragen . . . 762.—

Treffpunkt der Wünsche bei WARMUTH - VILLACH!

- Popeline-Anorak mit Zippverschluss u. Kapuze 392.—
- Skihosen aus la Atlascord, in Farben 310.—
- Duvetinejacken m. Zippverschluss, Seidenfutter 266.—
- Sportpullover, Norwegermusterung, Trockenwolle 198.—
- Flanell-Sporthemden, bunt kariert, viele Muster 36.—
- la Sporthemden, Flanellkörper, hübsche Muster 55.—
- Popelinehemden NON IRON, Markenqualitäten 65.—
- Flanellpyjamas, kräftiger Baumwoll-Flanell, gestreift 68.—
- Polzhosen, lang, gut geraut, besonders warm 35.—
- Stutzen aus starkem Baumwollgarn, in Farben 9.80
- Kräusel-Sockets, mehrfarbig, neue Dessins 16.50
- Fingerhandschuhe, kräftiges Wollgarn, mit Futter 26.—
- Mädchen-Mohair-Röcke in eleganter Farbstellung, groß kariert, ab Länge 40 cm . . . 191.—
- SPIELWAREN**
- Malbücher schon ab . . . 1.50
- Baukästen schon ab . . . 6.20
- Legu-Baukästen ab . . . 13.80
- Matador-Baukästen ab . . . 17.—
- Gesellschaftsspiele ab . . . 21.—
- Hermus-Baukasten . . . 23.80
- Bilderbücher, bunt ausgestattet . . . 14.40
- Laubsägewerkzeuge, gut bestückt . . . 19.80
- Mercedes-Rennauto mit Fahrer . . . 11.50
- Plastik-Lkw, unzerbrechlich, farbig . . . 18.—
- Eisenbahn, komplett mit Schienen, ab . . . 21.—
- ... und die vielen GESCHENKVORSCHLÄGE eines großen Hauses
- Obstkörbchen aus Keramik . . . 21.—
- Keramikvasen in moderner Form . . . 22.—
- Küchenteller aus Kristallplastik . . . 13.50
- Kompottservice, siebenteilig . . . 33.—
- Selbstgeschenkpäckung, 3 Stück . . . 8.50
- Schmuckkästchen aus Plastik . . . 10.40
- Toiletetaschen aus gemustertem Plastik . . . 15.60
- Likörservice, siebenteilig, aus Glas . . . 25.40
- Damenhandtaschen in Modefarben . . . 64.40
- Zippmappen aus Plastik, in Farben . . . 35.—

Christbaumschmuck - Kerzen - Ständer

Elektroartikel - Haushaltwaren

Schreibwaren - Photoalben - Briefpapier

PARFÜMERIE- UND TOILETTEARTIKEL

Tonbandgeräte - Schallplatten und Plattenspieler

Polstermöbel und Kleinmöbel

SCHUHE für die ganze Familie

Freier kaufen - sorgfältig wählen!!

VILLACH, HAUPTPLATZ 14 - 22

Temeljno in pomožno gnojenje

V dneh zimskega odpočitka ne bo odveč, če spregovorimo nekoliko obširneje o glavnem ali temeljnem gnojenju in tudi še o pomožnem gnojenju. Glavna ali temeljna gnojila so organski odpadki rastlinskega in živalskega izvora, ki s pomočjo najmanjših živih bitij, bakterij, glivic kvasovk, fermentov in virusov razpadejo in preobrazajo take ostanke v humusno obliko, to je v pripravna hranila za rast in dozorevanje razvijajočih se rastlin. Humusne oblike gnojil so temelj celotnega rastlinskega in v določeni meri živalskega ter končno tudi človeškega obstoja. Najenostavnejši način glavnega gnojenja je v primestvanju humusne zemlje, ki neuporabna leži naokrog, to se pravi, da z njo postrežemo cvetličnim loncem, vrtnim gredicam in tudi poljskim njivam. Postrežemo tako, da jo porazdelimo deloma po zemljskem površju, deloma z okopavanjem in rigolanjem. Tako humozno gnojenje je najcenejše, najenostavnejše in tudi najučinkovitejše.

Enostaven način gnojenja je tudi rigolanje. S takim delom primešamo spodnje, takorekoč gluhe zemeljske plasti, ki vsebujejo bogate rudninske zaklade, gornji humozni plasti in ustvarjamo s tem aktivno mešanico, ki razvija novo plodno rastlinsko življenje.

Med temeljno ali glavno gnojenje prištevamo tudi zeleno gnojenje, to je podkopavanje zelene rastlinstva. Ta način gnojenja je posebno razširjen po alpskih predelih. Njive po teh krajih posejejo z leguminozami, s stročnicami: z grahom, grašico, bobom in podobnim. Ko seme dobro ozeleni in doseže določen razvoj, nji-vo podorjejo, vrtno gredico prekopljejo. Koreninasti gomolji, ki jih ustvarjajo stročnice, so čudovita stvarstva in so sposobna, da vsrkavajo iz zraka dušik in ga oddajajo rastlinstvu.

Poznamo pa še druge vrste glavnega gnojenja. Njivam in gredicam postrežemo z živalskimi proizvodi, ki se hitro razkrajajo in oddajajo zemlji zelo učinkovita gnojila. Pri tem mislimo na krvno moko ribjo moko, kostno moko, roževinasto moko, in roževinasti zдроб in v določenem smislu tudi prečiščeno blato.

Vsa ta imenovana gnojila pa morajo opraviti še daljšo ali krajšo pot preobrazanja, da postanejo rastlinam dostopna za asimilacijo. Ta pot je trohnenje ali bolje proces razpadanja. Proces pričanja s fermentacijo, s kipenjem, vrenjem, z napadom določenih gliv kvasovk. Te glive povzročajo razpadanje in razvijajo pri tem toploto tudi do 70 stopinj Celzija ter preobrazajo te proizvode polagoma v humus. Pri tem je važno, da se razpadanje ne sprevrže v gnitje, kar preprečimo, če pri razpadanju poskrbimo za stalen dotok svežega zravnega kisika.

Celotni postopek najlaže opazimo pri kompostiranju. Kompost je namreč najboljše asimilacijska oblika temeljnega ali glavnega gnojenja, posebno je kompostirano rastlinstvo tisto, ki nam daje najboljša temeljna gnojila. Zato mora sleherni vrtnar posvečati največjo skrb kompostu. Kompost mogočno prekaša vsa hlevska gno-

jila in gnojnice, ker pričanja tako gnojenje z začetnimi proizvodi, ki morajo opraviti še celoten stadij fermentiranja in razpadanja.

Kot pomožna gnojila imenujemo tiste snovi, ki jih uporabljamo, da rastlinam dovajamo potrebna hranila med samo raščo. Zato morajo biti taka gnojila pripravljena v lahko asimilacijski obliki. Ta gnojila ne tvorijo humusa, ampak so topeljiva v vodi in jih rastline na ta način sprejemajo neposredno. Ker jih v glavnem sestavlja kemija na umeten način, jim tudi pravimo umetna gnojila. Niso niti rastlinskega niti živalskega izvora, ampak so to rudnine ali bolje povedano rudninske soli. Znano je, da je rastlinstvo sposobno spreminjati rudninske snovi v organske. Iz tega sledi, da potrebujejo rastline tako organske kot rudninske snovi. Pri tem pa moramo poudariti, da so organska gnojila glavna in da predstavljajo rudninska

gnojila samo dodatek. Brez obilnega organskega ali kompostnega gnojila je umetno gnojilo brez vrednosti. V določenih primerih pa je umetno gnojilo celo škodljivo, ker moti ravnotežje s tem, da nezdravo pospešuje rastlinsko rast, izlužava tla in izčrpa zemljo. Za umno gospodarjenje zemlje potrebujemo tako naravna kot tudi umetna gnojila.

Zemljo, ki jo obdelujemo moramo potemtakem dobro poznati, kako je sestavljena. Najbolje nas o tem poučujejo analize zemlje, ki nam jih preskrbijo poljedelske poizkusne postaje. Samo tisti, ki svojo zemljo dobro pozna, ve, kaj zemlja vsebuje in česa ji primanjkuje. Predaleč bi zašli, če bi hoteli naštetati vse vrste umetnih gnojil. Omejili se bomo le na nekatera: to so apnenec, fosforjeve, amonijeve, kalijeve, dušičnate, železne, žveplene in druge soli in spojine. Vse služijo kot pomožna gnojila.

Na domačem vrtu delo še ni končano

Razumljivo je, da letos na domačem vrtu še nismo opravili vseh potrebnih del, kajti vreme je bilo preveč deževno in tako smo mogli opraviti le najnujnejše v zvezi s shranjevanjem povrtnine.

Do zadnjega bomo počakali s prekopavanjem in vzimljenjem sadnih dreves in grmičja. Kar porežemo od drevja in grmičja odmrlega, tudi že olesenele dele, je vse vredno, da kot organsko substanco vrnemo zemlji. Torej ne sežigajmo in ne odvažajmo ničesar. Vse te male odpadke, če že niso na kompostnem kupu, pri prekopavanju vdelamo v zemljo. Glede ravnanja z zemljo kažejo zadnji izsledki znanstvenikov, da predhodno kompostiranje obče ni potrebno, in priporočajo zavoljo tega neposredno vdelanje vseh rastlinskih odpadkov (če niso okuženi) v zemljo, ker s trohnenjem v zemlji sami najbolj koristijo pomnožitvi živih bitij v zemlji. Na dolgo roko predstavljajo stalen vir dobavljanja humusa in bogato nadomeščajo na domačem vrtu pomanjkljiv hlevski gnoj.

Poraščene površine na domačem vrtu, kjer zelene mase ne moremo podkopati, oskrbujemo ves čas s šoto na ta način, da prekrijemo spodaj ležeče kulturne rastline ter spomladaj šoto narahlo podkopljemo. Dodatno k šoti in zelenemu gnoju moramo seveda nuditi zemlji še zadostne količine hranilnih snovi z umetnimi gnojili. Sežiganje vrtnih odpadkov moramo odklanjati, ker s tem odvezujemo vrtu dragoceno substanco, z dimom pa nadlegujemo vso sosesčino.

Kdor še ni očistil malin in odstranil šib,

to še lahko sedaj nadoknadi. Odstraniti pa je treba tudi vse slabotne in izven vrste stoječe šibe, a ne, da jih le porežemo, treba jih je izrjaviti s koreninami vred. Na ta način preprečimo razrašanje malinovja. občutljive vrste malin upognemo ter jih pokrijemo s starimi vrečami ali smrečjem. Podobno napravimo tudi z drugimi občutljivimi rastlinami, ki morajo prezimiti zunaj na vrtu, kot so to rododendrom, azaleje, mlade magnolije, hortenzije itd.

Z obrezovanjem sadnih dreves pa še lahko počakamo. Poskrbeti moramo le za to, da pride stran s kolobarja zastirka, ker ga je treba narahlo prekropati. Globoko prekropavanje ni priporočljivo, ker bi utegnili s tem raniti koreninice, ki so pod zastirko prilezle kvišku. Ranjene korenine pa ovirajo rast. Če hočemo preprečiti zimske poškodbe na mladih drevescih in občutljivih sortah, je dobro oviti debla s papirjem za pakiranje. To drevo seveda ne zavaruje pred mrazom, pač pa pred neposrednim toplotnim obsevanjem in pred nevarnimi menjajočimi se temperaturami v januarju in februarju.

V ostalem pa pripravimo sedaj vse potrebno za zimsko nego sadnega drevja: škropilnice, primerna škropila, drevesni vosek in podobno. Nabavimo si potrebno orodje, pa tudi na potrebno znanje o negi domačega vrta in sadovnjaka ne pozabimo, da bomo znali storiti potrebne ukrepe po najmodernejših spoznanjih, ki bodo zagotovili kar najboljši donos v prihodnjem letu.

Okrasna cvetlica

Krizantema

Pri nas smatramo krizantemo še vedno za izključno pokopališko rožo in krasimo z njo le grobove, predvsem za Vse svete. Tradicija in ljudska vera preprečujeta, da bi mogla postati ta roža, ki je ena najlepših vrtnih rož, tudi sodobna okrasna cvetlica. Čudno, kajti z gojenjem dandanes že vzgajajo ne samo bele in rumene nagrobne krizanteme, temveč rože v najrazličnejših barvnih odtenkih in v raznih velikostih. Poleg navadnih krizantem z malimi in velikimi cvetovi imamo tudi krizanteme skupine Rayonat, katere cvetni listi imajo obliko žarkov, da skoro nimajo z osnovno obliko krizanteme skoro nič več skupnega. Naglasiti je treba tudi to, da se drži krizantema, če z njo pravilno ravnamo, v vazi 4 do 6 tednov. Seveda mora biti prostor, v katerem jih imamo, enakomerno temperiran in ne topel, stebila je treba prirezovati redno in jih ob koncu nekoliko zmečkati, vodo moramo pogosto menjati ter ji po potrebi dodajati malenkostne količine hranilnih soli in pyramidona.

V vrsti dežel, predvsem pa v Ameriki, Veliki Britaniji so krizanteme že tako kulturni, da so skoro vse leto lahko naprodaj. To samo po sebi ni tako enostavno, vendar je vrtnarjeva umetnost našla pravo pot. Krizantema je rastlina, ki uspeva le v letni dobi, ko so dnevi kratki; v tej dobi se iz vegetativne faze razvije v generativno fazo, to se pravi, da prične cveteti že čez nekaj dni. V vrtnarstvu si pomagajo na ta način, da z odgovarjajočo za-

temnitvijo jemljejo krizantemam del dnevne svetlobe ter tako dosežejo, da pričnejo cveteti ob času, ki se da približno določiti. Tako je tudi možno, da v imenovanih deželah uporabljajo krizantemo v skoro vseh letnih časih kot najmodernejši in najbolj elegantni cvetlični okrask za stanovanje, izložbo in različne dekoracije.

Koroška kmetijska zbornica je letos sredi oktobra priredila razstavo krizantem, ki je nazorno pokazala vse možnosti uporabe krizanteme. Tudi letos namerava 11., 12. in 13. novembra prirediti podobno razstavo v razstavnih prostorih botaničnega vrta v Celovcu, da opozori in spozna javnost s to rožo. Gotovo bo ta razstava ponovno dokazala, da se izplača v bodoče bolj intenzivno baviti s to najmodernejšo okrasno cvetlico današnjega časa.

ČE KUJARICA NAMESTO KUHALNICE PRIME ZA PERO

Memoarska mrzlca je naposled zajela tudi častitljivo Miss Josephine Schwartz, kuharico britanskega premiera Churchilla. Začela je zapisovati spomine na svojega odličnega gospodarja.

Napovedala je londonskim velikim dnevnikom, da bo v svojem vsekakor znamenitem delu razodela vse drobne, kočljive stvari iz Churchillovega življenja, njegove posebnosti, dobrodušnosti, pa tudi muhe.

Saj razumete, da je še sam Sir Winston to pot jako radoveden, kakšno godljo mu bo to pot skuhal kuharica Pepca.

Šoferski kotiček

Vsi smo od časa do časa tudi pešci

Ni ga menda človeka, ki bi meni nič tebi nič, ne da bi ga kdo prisilil, stopil v lužo na cesti. Na tisoče in tisoče pa je ljudi, ki se vsak dan ponovno, ne da bi bili k temu prisiljeni, podajajo v nevarnost, ker nočejo upoštevati zakonov. Vojak v vojni pazi, da bi se mu nič ne pripetilo, če le količjak more, a pešec na cesti z odprtimi očmi drvi v nesrečo. Roko na srce, dragi bralec, to ni pretirano, kajti drugače bi ne bilo na leto 2000 mrtvih in 60.000 ljudi v bolnišnicah.

Bil je res zadnji čas, da so izdelali novo zakonito ureditev cestnega prometa, ki bo postala veljavna s 1. januarjem 1961. Če se bodo ljudje teh zakonov in določb držali, bo napočil tudi na naših cestah čas, ko ne bo več toliko nesreč. Seveda, če se bomo res ravnali po novih določilih. Da pa jih bomo znali upoštevati, jih moramo seveda tudi poznati, dasiravno neznanje zakonov ne opravičuje pred kaznijo. Tisti časi, ko se je pešec lahko zibal v zavesti, da prometni zakoni zanj ne veljajo, so mimo, kajti prometa je vse preveč, da bi se še kdo mogel zanašati, češ meni se itak ne more nič pripetiti, ker grem k nogam. Novi zakon je bil narejen zato, da spet nastane red na cestah. Seveda je na vsakem posamezniku ležanje, da to uvidi in uravnava odslej svoja dejanja po določilih novega cestnoprometnega reda.

§ 76 (1) Pešci morajo hoditi po pločnikih ali potih za pešce; stopanje na cestišče je sploh prepovedano, če je na robu pločnika neprekinjena rumena markacija (črta)...

Zakon torej jasno predpisuje, česa pešec ne sme storiti. Ta določila so namenjena varnosti pešcev. Pri današnjem prometu pomeni že samo korak s pločnika veliko nevarnost, kajti vozila vozijo zelo tesno ob pločniku, ker nimajo dovolj prostora in nihče ne sme računati s tem, da bo vozač tako hitro reagiral, da ne bo nesreče. Še prav posebno je važno v megli, snegu, poledici upoštevati to določbo, ker so tedaj možnosti zaviranja slabše.

§ 76 (1) ... osebe, ki porivajo otroške vozičke ali vozičke s pohabljenici ali jih vlečejo, morajo hoditi po pločniku; ako pločnikov ali poti za pešce ni, morajo pešci hoditi ob robu ceste.

Zakonodajalec je tudi navedel zadržanje, ki bi moralo biti samoumevno vsakemu pametnemu človeku, ker so otroški vozički, oziroma tisti, ki so v njih, še prav posebno ogroženi. Manipuliranje s temi vozili ni enostavno in zahteva moč, spretnost pa tudi precejšnjo reakcijsko sposobnost. V tej zvezi je treba poudariti tudi to, da pešci na podeželskih cestah morajo hoditi po levi strani cestišča. Nevarnost, da jih bo kdo od zadaj zadel, na ta način izostane.

§ 76 (2) Pešci v skupinah na pločnikih ali poteh, na obrobkih cestišča ne smejo drugih koristnikov ceste niti ogroziti niti jim biti v napoto.

Ta določba se bo morda zdela pešcem nepotrebna. Dejansko pa je zelo važna. Ali se v preteklosti ni že pogosto pripetilo, da je bil kak pešec zrinjen s trotoarja, ali ga je celo kdo od drugih, ki so šli po pločniku pahnili z njega — naravnost pred prihajajoče vozilo? Neglede na to pa je v sedanjem prometu nujno potrebno, da držijo tudi pešci na pločnikih disciplino. Gneča, postajanje in zbiranje na pločnikih učinkuje posebno na križiščih zelo neprijetno, ker moti in zaustavlja tek prometa ter razen tega jemlje pregled vozačem.

§ 76 (5) Pešci morajo prekoračiti cestišče primerno hitro. Izven zaščitnih poti, če so te oddaljene več kot 25 metrov, morajo prečkati cestišče po najkrajši poti. Zapomnimo si pri tem: čim daljša je pot, tem dlje smo na cestišču in toliko dlje smo izpostavljeni nevarnosti, da nas kdo povozi. Čeprav predpisuje zakon, da se sme prečkati cestišče, če je zaščitna pot oddaljena več kot 25 metrov, je bolje, da se navadimo napraviti raje nekaj korakov več do zaščitne poti, kot pa prekoračiti cestišče v območju, ki je nevarno.

(Dalje prihodnjic)

URADNA OBJAVA

FINANČNO RAVNATELSTVO ZA KOROŠKO
OBJAVA

Od 1. decembra 1960 so uradni dnevi oziroma ure za stranke pri finančnih uradih v Celovcu, Beljaku, Spittalau ob Dravi, Št. Vidu ob Glini in v Wolfsbergu kot tudi pri finančnem uradu za pristojbine (takse) in prometni davek na vozila v Celovcu le ob sledečih dneh:

v ponedeljek, torek in četrtek od 8. do 12. ure dopoldne.

Ob sredah in petkih kakor tudi ob popoldnevih omenjeni uradi ne bodo sprejemali strank.

Predsednik:
Dr. Sweceny

Obiščite mojo stalno razstavo o gospodarstvu, poljedelstvu, gospodinjstvu in tehniki (prispele novi kmetijski stroji, pralni stroji, radioaparati itd.)

JOHAN LOMŠEK

ŠT. LIPŠ, TIHOJA, P. Dobrla ves

Bali mezla ba postala!

Zato pernice, flanelaste rjuhe,
volnene odeje
in vse za vaš dom

kupite:

v trgovini s preprogami
RADLMAYR
VILLACH, Postgasse

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Vojvoda Plevrat

Zgodovinar Valvazor pripoveduje v popisovanju koroške dežele, da so hoteli Huni leta 648. podjarmiti tudi Koroško. Slovenskemu ljudstvu je tedaj poveljeval pogumni vojskovodja Plevrat, ki se je udril v tedaj še majhnem kraju, Celovcu.

Ker je hunski Kan zvedel za hrabrost slovenskega poveljnika, ki je bil pripravljen na boj v Celovcu s 300 oboroženimi možmi, ga je skušal premagati z zvijačo in ga zavrtno umoriti. Zato je poslal vohune, ki naj bi na videz ušli Hunom in se zatekli pred njimi v Celovec. Toda slovenski vojščaki so odkrili ta naklep in obračunali z ogleduhi. O tem pripoveduje naslednja pesem:

Ze dvanajst sto in trideset in pet
je let od tega časa že minulo,
ko iz daljne Azije v krščanski svet
krdelo divjih Hunov je prihrulo.
Evropa je pred njimi vztrepetala,
rešitelja zastoj si je iskala.

Podal se Hunom je za kraljem kralj,
vse zmagajo, kar v bran se jim postavi;
tembolj njih Kan ošaben je postal.
Povsod požiga, pleni, skruni, davi,
Prav kakor volk med ovkami mesari,
tako divjajo hunski ti barbari.

Ko hunski Kan v Panonijo dospé,
vsa mesta onkraj Donave razdre.

Kako naprej bi šel, poizveduje,
a vsepovsod enaka poročila čuje,
da na Koroško naj nikar ne hodi,
dokler Slovence hrabri Plévrat vodi.

Brž spomni Kan se na zvijačo,
da boj s Slovenci bil bi mu v igračo,
če vodja njihov bil bi pokončan.
Zato uskoških se ljudi posluži Kan;
ti na Koroško naj beže,
in ko v Celovcu bodo, naj Plévrat umoré.

V Celovec ogleduhi pribeže;
prosil Plévrat so milo, vroče:
„Pred Kanom, knez, odnesli smo peté,
za majhno reč nas umoriti hoče!
O sprejmi ti med svoje nas junake,
in našel vedno zveste si vojake!“

Usmiljen'ga je Plevrat bil srca,
uskokom hunskim dobro streči da.
A vitezi jim drugi niso verovali,
na skrivnem Hunc so opazovali.
Dobili so jih, ko se zbrali
so in o umoru Plevrata posvetovali.

Ko vitezi, ki bili so na straži,
zaslišijo naklep teh Hunov vrazji,
jih zgrabijo in k sodbi priženo.
Priznali so takoj naklepe svoje húde,
Zato v prepad vohune vse pomečejo,
kjer psi raztrgajo jim ude.

F. H.

Vinček moj, vinček moj

(Malo zgodovine)

Najstarejše vino, ki se je ohranilo iz davnih časov do danes, je iz leta 300 po Kristusovem rojstvu. Našli so ga pri izkopavanjih nekdanjih rimskih grobov, katere so odkrili v Palatinskem Porenju v Zahodni Nemčiji.

Učenjaki so začeli takoj ugibati, kako je žlahtna kaplja mogla ostati nedotaknjena in nepokvarjena dolgih 1600 let. Najverjetnejša razlaga je tista, ki pravi, da je to treba pripisati žeji grobarjev. Ti so namreč stekleno amforo - posodo, katero so zalujoči ostali položili pokojniku v njegovo poslednjo bivališče, odprli in iz nje napravili nekaj globokih požirkov.

Da bi pa posoda bila videti polna, so vinu dolili precej olja, ki je ostalo seveda na vrhu. Oljni sok se je v dolgih stoletjih strdil v kamnu podobno smolo, ki je ne-

produšno zaprla amforo. Tako se je vino ohranilo užitno in je seveda v tem času tudi temeljito dozorelo.

Ta pijača je najznamenitejši predmet v najstarejšem nemškem vinskem muzeju, tistem, ki je v obrenskem mestu Speyerju. Zaradi preureditve je bil dve leti zaprt, zdaj pa je spet dostopen obiskovalcem, ki prihajajo v Speyer iz vsega sveta.

Zbirko vsega, kar je v taki ali drugačni zvezi z vinom, so zdaj razpodelili tako, da človek dobi nagel in lahko razumljiv pregled o razstavljenih predmetih in o zanimivi zgodovini božanske pijače. Pri tem prihaja do poučnih ugotovitev.

Vse do zadnjega so na primer mislili, da so vinogradništvo prinesli na renske bregove Rimljani, ki so imeli tam oporišča in posadke, katerih pripadniki so se v pre-

sledkih med vojnami bavili tudi s kmetijstvom. V resnici pa so trto in vino zanesli v Porenje grški naseljenci iz Južne Francije. Ti so imeli prve vinograde v okolici Marseille, od tam pa se je trta počasi širila po dolini Rodana v Burgundijo, nato na bregove Moselle in se nazadnje ustavila ob Renu.

Do tega odkritja, ki je popravilo dolgo-trajno zgodovinsko zmoto, so prišli po starinskih nožih za obrezovanje trte, ki so se ohranili v Porenju. Ti imajo povsem drugačno obliko kakor starorimski noži, natančno tako kakor grški, katere so našli v Južni Franciji, na Siciliji in drugod v Italiji, kjer so bile grške naselbine z vinogradi.

V speyerskem vinskem muzeju, ki je eden največjih na svetu, pa so na ogled še druge zanimivosti, ki nam govore o vinu in njegovi zgodovini. Posebno lepi in značilni so izdelki nekdanje sodarske obrti in

zapahi, s katerimi so nekdanj zapirali sode, ker je bilo vino tako dragoceno. V njihovem okrasju najrazličnejših oblik prevladuje riba. S tem so stari mojstri hoteli namigovati, da ključavnica zapira »morje vina«.

Sodi so v muzeju posebnost zase. Njihovo lice so olepšali z rezbarijami, ki se jim moramo čuditi zaradi lepote in umetniške popolnosti. Posebno velike posode so krasili s podobami svetnikov, s svetopisemskimi zgodbami, ki govore o vinu, z grbi knezov, ki so ljubili zlato pijačo, in drugim.

Prav tako zanimiva je zbirka najrazličnejših vrčev, posod in steklenic za vino iz vseh časov. Segaj od rimskih amfor do srednjeveških cinastih in poznejših lončenih, lepo pisanih majolik pa do brušenih steklenk iz 18. in 19. stoletja ter do najnovejše, spoštovanje vzbujajoče petlitrske. Muzejski ravnatelj jo obiskovalcem predstavlja kot »svojo steklenico za zajtrk«.

Zimska basen

Bil je lep zimski dan. Lisica je ukrala ribiču rib in se z njimi gostila na jzerskem bregu. Prilomasti iz bližnjega gozda medved in jo pozdravi: »Hej, strina lisica! Od kod pa dobivate tele lepe ribe sedaj, ko pokriva led vso vodo?« Zvita lisica mu odgovori: »Znati je treba znati, stric medved! Na ribniku naredim luknjo v led. Vanjo vtaknem rep in čakam, da se nanj ribe nalove. Dajte, poskusite še vi!«

Medved je imel takrat še velik rep in se je začel zanimati za take vrste lov. »Špranjo naredite v led,« pravi lisica, »vtaknite vanjo rep in dolgo čakajte in mirno. Tako se bodo ribe nastavile. Čim bolj vas bodo ščipale, tem več jih boste dobili. Ko se bodo dobro zagrizle v rep, skočite pokonci, potegnite naglo rep iz vode in z njim vrzite ribe na led.«

Medvedu je dišala ribja pečenka in je še isti dan naredil špranjo v led ter mirno in tiho sedel čakal, kaj bo. Mrzlo je začelo biti, a ga je grela zavest, kako dobra bo večerja. Čakaje in čakaje naposled misli, da je ujetih že dosti rib. Naglo poskoči,

Od danes do božiča

je doba le še kratka.

Spomni se, da že naprodaj
je DRUŽINSKA PRATKA!

da bi potegnil ribe iz vode. A gorje! Rep mu je primrznil in ostal v ledu. Tako je medved izgubil dolgi rep in ima od takrat samo kratkega. Lisica ga je medtem opazovala, se smejala in potem zbežala.

F. R.

Ameriški brevic za Evropejca

Neki pariški list je objavil naslednji »Mali ameriški brevic za Evropejce«.

1. Če vidiš moža, ki ima eno roko na krmilu avtomobila, z drugo pa drži električni brivski aparat, s katerim se drgne po licu, potem dobiš bežen vtis o tempu ameriškega življenja.

2. Ne stramuj se v Ameriki iti včasih tudi na sprehod, če te je volja. V Ameriki imajo polno razumevanje za take čudake in se ti bodo le obzirno nasmehnili.

3. Sprijazniti se moraš s tem, da za enakopravnost moških še nismo dosti dosegli.

4. Ne zaljubi se prehitro, če spoznaš mlakavo ameriško dekle ali mlado damo. Prav lahko, da ima že 70 let!

5. Občuduj tehnične olajšave vsakdanjega življenja. Mnogo vrat se odpre samih. Pazi pa, da te ne stisnejo, kajti vrata se tudi sama od sebe zapirajo.

6. Če ti kdo pravi, da stanuje takoj za vogalom, računaj s tem, da je to najmanj pol ure vožnje z avtomobilom.

tudi imeli tako grdo navado. Težko svojemu mušketo je naslonil na zid pri oknu in dolgo meril z njo. Ko je vsekalo železo ob kamen, da so se iskre vsule na smodnik, je omahnil istočasno s pokom tudi zažigavec; valjal se je po tleh, in poleno je odletelo prej, kakor ga je vteknil v slamo. Ubogega Lukeža se je polastila nekdanja soldaška oholost! Pred odprtim oknom je v luninem svitu mahal z roko in vpil: »Vivat! Victorial!«

Priletelo je nekaj črnega. Spodaj so tolovaji pograbilili in odnesli onega, ki se je zviljal na tleh, tu pri oknu pa se je zgrudil Lukež. Ravno nad srcem mu je tičala globoko v prsih tenka pušica.

Prihrameli so sosedje, a v gozd za razbojniki si ni upal nihče. Le ropot in govornico so povzročili, sicer pa niso nič koristili.

Oče in jaz sva se pečala z Lukežem, ki je bil potreben človeške in nebeške pomoči. Hotela sva ga prenesti na posteljo, a želel je ležati na deskah; le nekaj cunj sva mu potisnila pod glavo, da je laže dihal. Bil je pri polni zavesti in prosil je očeta, da naj sede k njegovi glavi na stoliček.

»Polikarp, kamerad,« je govoril, »pošlji po gospoda, ker so šteti moji trenutki!«

Brat Jurij je osedlal konja ter odhitel po poljanskega kaplana. Smrtnoranjeni pa je nadaljeval:

(Dalje prihodnjič)

Visoška kronika

18. Dr. Ivan Tavčar
V.

Bog obrača po svoje dogodke tega sveta, in le tisto se zgodi, kar hoče vsemogočna njegova volja!

Približal se je dan sv. Ahacija, in oče se je pripravljaj, da mi izroči svoj imetek. V teh dneh je govoril z mano več kakor navadno ter mi dajal nauke za prihodnost. Navodila mi je dajal za gospodarstvo in za kupčijo z vinom; posebno če prodajam, naj se branim domačega denarja, ker je dosti manj vreden ko denar nemške veljave. Ali najboljši je denar beneške veljave. Hujskanja proti graščini naj ne poslušam, in če bi prišel kdaj tisti »vojvod« Jernač Schifrer, naj mu pokažem vrata, zakaj pravde, ki jih vodi ta vojvod za kmete, nesò samo denar iz hiše, prinesò pa ničesar! Koliko sladkega vina so pravdarji že izvozili v Gradec, a gospodje so vino izpili, škof pa je pravdo dobil, kar je moral pameten človek že naprej vedeti!

Tako in enako me je učil oče; Bog pa je potem vse drugače obrnil.

Ko sva se bila vrnila iz Davč in ko je ob priliki Lukež pripovedoval o ciganu, ki se je zanimal za železni zabož na Visokem, je poslušal oče prav vestno in z zobmi je parkrat zaškripal. Ciganovo zanimanje

mu ni hotelo iz glave in kot dober vojščak je vse odredil, da bi ga sovražnik ne iznenadil z nepričakovanim napadom. Pri sprednjih vratih smo napravili nove, močnejše zapahe. Oče je zapustil klet ter se preselil s svojim zabožem v gorenjo hišo. Z Lukežem sva morala istotako v gornjo hišo, in vsako noč smo imeli pri rokah nabito mušketo in nabite pištole. Spodaj so spale ženske, v hlevu volar in pastir, dasi nismo pričakovali, da bi kdo udril k živini ali drobnici. Ta zadnja itak ni imela posebne cene, tako da nismo šteli, če je bilo par glav več ali manj pri hiši. Zase nisem ničesar hudega pričakoval, ker se že dolgo ni čulo o kakem razbojništvu. Tudi s pogorja ni dospela nikaka novica. Zatorej sem bil prepričan, da so očetove skrbi pretirane in prevelike.

Ali nekaj dni pred sv. Ahacijem po polnoči nas je prebudil šum pred hišo. Nekaj jih je letalo okrog poslopja, nekaj pa tolklo na sprednja vrata ter zahtevalo, da naj Polikarp izroči svojo vojno kaso, če noče, da s silo ne vlomijo v hišo.

Vsi smo vstali, še ženske v pritličju. Te so klicale ljudi na pomoč in hrup so uganjale, da se je čulo gotovo do Loga. Oče je prihitel k nam z golim mečem v roki. Lukeža je postavil k oknu, da bi varoval hlev in zadnja vrata. Jaz in Jurij sva morala k sprednjim oknom, da ni bil brez varstva glavni vhod.

Razbojniki so se nekaj časa še pogajali,

a pogajanja niso dosegla ničesar, ker bi bil hišni gospodar razši izgubil svoje življenje, nego se odpovedal železnemu zabožju in denarju v njem. Razkačil se je do pen, ko je volarček iz hleva vpil, da so vdrli v ovčjak, ki ni bil trdno zaklenjen! In so res so privlekli iz njega dva najlepša ovna ter ju odgnali v gozdove, ki leže okrog Sv. Sobote.

Na sprednja vrata so nekaj časa razbijali, pa niso ničesar opravili, ker so bila z železom okovana. Lotili so se potem zadnjih vrat, ki so bila šibkejša in za vlom pripravnejša. Štirje moški so privlekli od nekod težak hloed in butali z njim ob vrata, da bi odnehal zapah. Ko smo se že bali, da odneha, je vzel oče samokres iz moje roke ter ga, ne da bi meril, izstrelil proti onim pri vratih. Zadet ni bil nihče, pač pa se je grom razlegal po dolini. Ze se je čula govorica iz vasi. Pri sosedu Debeljaku se je pokazala luč v hiši in cerkovník pri Sv. Volniku je že vlekel za zvon, da se je oglasal, kakor se oglasja pri požaru.

Razbojniki so odnehal in mislili so morali na beg in rešitev. Kakor sence so švigali okrog in eden je ročno pristopil k ognju, katerega so bili ti nesramneži zapalili na dvorišču. Pograbil je goreče poleno ter hitel z njim do mesta, kjer je bila slamnata streha pri hlevu tako nizka, da bi lahko vtaknil v njo svojo bakljo.

»Ta hudič nam ponuja rdečega petelina!« je sikal Lukež izmed zob. »Švedi so

Športni kotiček

Z 82 LETI SE VEDNO AKTIVNI ŠPORTNIK

Nemec Ludovik Hämmer je kljub svojim 82 letom eden najbolj znanih nemških trenerjev za skoke v vodo in še vedno vadi naraščaj v tej športni panogi. Visoka starost ga prav nič ne ovira pri njegovem športnem udejstvovanju, kajti še vedno napravi s 3-metrskimi deskami salto nazaj. Že nad 40 let vadi skakalce z deske in stolpa in uspeh njegovega dela se je zlasti pokazal pri nemških skakalcih na berlinski olimpiadi leta 1936.

V ZAKON JE STOPILA

italijanska plavalka G. Leone, ki si je na rimski olimpiadi priborila v plavanju na 100 m bronasto kolajno. O priliki svoje poroke je ta najhitrejša italijanska plavalka izjavila: »Sedaj je konec, odslej bom samo še gospodinja.«

Japonci — nepremagljivi. Po rimski olimpiadi so se podali japonski telovadci in telovadkinje na turnejo po Evropi, kjer so tekmovali z različnimi reprezentancami in seveda povsod zmagali. Najprej so japonski olimpijski prvaki premagali Švicarje, nato Nemce in končno reprezentanco Zapadne Evrope v Parizu. In tudi med posamezniki so Japonci zasedli vsa prva mesta.

Ivo Kermavner

ŠPORTNO DRUŠTVO ŠT. JANŽ

V okviru avstrijske športne zveze na Koroškem se udeležuje letnih prvenstvenih tekem tudi ŠPORTNO DRUŠTVO ŠT. JANŽ. Letos se je prvič udeležilo tekmovanja. V tej skupini vodi moštvo iz Brnce, dočim je šentjanžko moštvo po točkah sicer na zadnjem mestu, toda po številu oddanih in zadanih »golov« zavzema osmo mesto. Kot najmlajše moštvo še trpi na začetnih pomanjkljivostih, vendar obeta dovolj upanja, da se bo na pomlad bolje plasiralo, saj je zadnji dve igri igralo prav uspešno in si tako le pridobila nekaj točk.

STROKOVNA TRGOVINA ZA DEŽNA OBLAČILA
Ballon-Popeline, loden-plašči za moške, dame in otroke v največji izbiri! Gumijasta oblačila. Vsa vrsta popravila izvršimo takoj.

VAL. TARMANN

KLAGENFURT, Völkermarkter Str. 16

Največja izbira

Bluz
Kрила
Obleke

pri

RosKönig

Klagenfurt, Bahnhofstraße 9

Zelo velika zaloga otroških vozičkov, tudi rabljenih, že od 190.— S.

Perilo za dojenčke, otroke, dame in gospode

Posteljnina

Stotine otroških vozičkov in postelj!

TRGOVINA H. THOMASSER

VILLACH, WIDMANNGASSE 33

Usnjeni

žopiči
površniki
(paletoji)

Vesely

Klagenfurt, Fleischmarkt 12

TELEVIZIJSKI APARATI z žarnico za veliko pravokotno sliko

RADIOHAUS KERN

KLAGENFURT, Burggasse 4, tel. 24-01
Največja izbira — 24 mesečnih obrokov — Moderna delavnica

Iz filmskega sveta:

„JETNIK“ (Der Gefangene)

Leta 1955. je bil izdelan v Angliji film „Jetnik“, v katerem je prikazana usoda katoliškega kardinala (Mindszentyja). Od komunističnih oblasti obtožen protidržavnega delovanja je bil aretiran in zaslišan. Ker država ni hotela imeti v njem mučenca, so ga z najmodernejšimi sredstvi, katerih se poslužujejo komunistični režimi, hoteli pripraviti do priznanja „zločinov“ proti državi. Učinki takih izsiljevalnih metod so v vsej nečloveški krutosti prikazani v filmu.

Iz vsega dogajanja je v jasni luči prikazan boj med Cerkvijo in brezbožstvom v komunističnih državah. Umetniško je film zelo dober, zlasti Alec Guinness je kot kardinal svojo psihološko težko vlogo odlično odigral. Film se priporoča le resnim in dozorelim, ki so dovzetni za tovrstne probleme današnjega razdvojenega sveta.

ZNAKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrelejšo mladino; IV = le za odrasle; IVa = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

Borovlje: Sobota, 3. 12.: Die Brücke (III++). — Nedelja, 4. 12.: Morgen wirst du um mich weinen (IVb). — Torek, 6. 12.: Der weiße Teufel von Arkansas (III). — Četrtek, 8. 12.: Traumrevue (IIa).

Bistrica v Rožu: Sobota, 3. 12.: Der Mörder kam um Mitternacht (IVa). — Nedelja, 4. 12.: Die feuerrote Baronesse (IVa). — Sreda, 7. 12.: Duell im Morgengrauen (IV). — Četrtek, 8. 12.: Zwei in einem Bett (III).

Pliberk: Sobota in nedelja, 3. in 4. 12.: Ich schwöre und gelobe (IV). — Torek, 6. 12.: Dünenschlager (IVa). — Sreda in četrtek, 7. in 8. 12.: Mein Schatz ist aus Tirol (III).

Št. Jakob v Rožu: Sobota in nedelja, 3. in 4. 12.: Die unentschuldigte Stunde (III). — Torek, 6. 12.: Zorro räumt auf (III). — Četrtek, 8. 12.: Das haut hin (III).

STADLER MÖBEL

WIR LADEN SIE ZU EINEM UNVERBINDLICHEN BESUCH UNSERER SOEBEN FERTIGGESTELLTEN, MODERNEN

AUSSTELLUNGSHALLE

EIN. DIE REICHE AUSWAHL DER DORT AUSGESTELLTEN MÖBEL NIETET IHNEN VIELE NEUE ANREGUNGEN ZUR GESTALTUNG IHRES HEIMES

Šivalne in pletilne stroje pri

Grundner

KLAGENFURT, WIENER GASSE 10
POLEG MESTNE CERKVE

Poiščite boljše...

(Otroške) igrače

v zelo veliki izbiri
v našem posebnem oddelku

Grüner

KLAGENFURT BURGASSE

Šivalni stroji

izredno velika izbira v modernih omarih in pogreznih mizicah pri

Leo Truppe

VILLACH, Oberer Kirchenpl.
[Ugodni plačilni obroki]

Radio Celovec

Nedelja, 4. 12.: 7.30 Duhovni nagovor. 8 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — Ponedeljek, 5. 12.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. Sodobna socialno-gospodarska vprašanja. Slovenske pesmi. — 18.00 J. F. Perkonig-Rok Arih: Ugrabljena strd. — Torek, 6. 12.: 14.00 Poročila, objave. Otroci, poslušajte! — Sreda, 7. 12.: 14.00 Poročila, objave. Nekaj drobcev iz zgodovine Sv. Višarij. (Ob 600-letnici). — Četrtek, 8. 12.: 7.30 Voščila. — Petek, 9. 12.: 14.00 Poročila, objave. Pod drobnogledom. Umetne pesmi. Hišna imena v okolici graščine Humperk. — Sobota, 10. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca. — 18.20 Iz domačih gajev: Dobri ves.

Gledališče v Celovecu

MESTNO GLEDALIŠČE

Petek, 2. dec.: Rose Bernd, drama (zadnjičkrat). — Sobota, 3. dec.: Gräfin Mariza. — Nedelja, 4. dec. ob 15.00 uri: Madame Butterfly, opera. — Sreda, 7. dec. Zwei Herzen im ¾ Takt. — Četrtek, 8. dec.: Susana und José, gostovanje španskega plesnega para. — Petek, 9. dec.: Der Gigant (premiera). — Sobota, 10. dec.: Zwei Herzen im ¾ Takt. — Nedelja, 11. dec. ob 15.00 uri: Gräfin Mariza. — Začetek predstav ob delavnikih ob 19.30 uri.

KOMORNI ODER (Konzerthaus)

Dne 3., 4., 10. in 11. 12.: Patsy, komedija. Začetek ob 19.30, le v soboto, 10. dec.: ob 15. uri.

IZ ŠPORTNEGA SVETA

KAC:Ilves Tampere 4-2 (-1, 2-1, 0-0). Gole za Atletike so dosegli: Edwards 2, Knoll in Hemmerling. — KAC:Antwerpen 18-9 (6-6, 5-1, 7-2). Strelci za KAC: Hemmerling 5, Knoll 4, Romauch 3, Edwards 2, Tischer 2, Kalt 2.

V nedeljo bo gostoval v Celovecu neposredni rival Atletikov v boju za prvo mesto, IEV. Pričakovati je silno zanimivo tekmo, ker sta obe moštvi zelo izenačeni. Interesenti naj si čimprej nabavijo vstopnice, ker bodo prostori v nedeljo brez dvoma razprodani.

MALI OGLASI

Hubertus-plašče in iz popelina (tudi z rezervno toplejšo podlogo in s kožuhoastim ovratnikom), športne jopiče in puloverje ter smučarske hlače dobite poceni pri WALCHER, Klagenfurt-Celovec, 10.-Oktober-Strasse 2.

Pralni kombinirani stroj — 65 l — za 5 kg perila, centrifuga z motorno zavoro, s kurilno napravo, časomer z avtomatičnim odklapanjem el. toka, 2 črpalki za lug, 4 motorji z dodatnim pokrovom iz rezopala, lahko prevozljiv, tovarniško nov, toda z majhnimi, a le zunanji poškodbami na emajlu, namesto 8.950.— S le 6.950.— S, torej 2.000.— S cenejši. Naplació 10%, ostanek plačljiv v obrokih. Stroj lahko takoj vzamete s seboj.

RAPID,
Elektro-Verkaufs-Ges.
m. b. H.

Klagenfurt, Lidmanskyyasse 21,
(vogal Domgasse).

Patentni brzopletilni stroji
Edini aparat z dvojnimi čolnicom na svetu z vzgrajenim avtomatom za vzorčkanje (brez gredi, uteži in ploščic) — SATTLER, Klagenfurt, am Heuplatz.

Nainovejše kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje. Gospodinske potrebine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Izredno velika izbira

2000 klasičnih plošč na zalogi

GRAMOFONSKIH PLOŠČ

RADIOHAUS KERN

KLAGENFURT, Burggasse 4, tel. 24-01
Somopostrežba v novem oddelku gramofonskih plošč

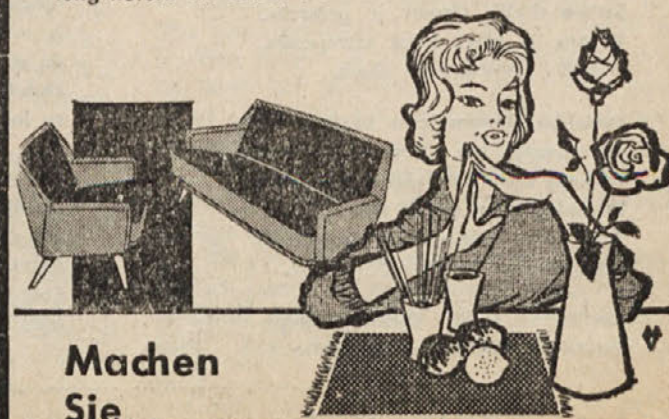
STADLER

Möbel

Wünschen Sie sich was

Wir können Ihre Einrichtungswünsche erfüllen: In unserer großen Möbelauswahl finden Sie vom Einfachen bis zum Ausgefallenen alles, was Ihr Herz begehrt. Und das Schöne dabei ist, daß Sie Ihre gesamte Einrichtung bei uns auch auf bequeme Teilzahlung kaufen können. Nach einer kleinen Anzahlung liefern wir sofort frei Haus.

Machen Sie sich Freude

Ein Auto mit ungemütlichen, unbequemen Holzsitzen würde niemand kaufen — aber muten Sie Ihrem „Sitzfleisch“ zu Hause nicht oft schlimmere Sachen zu? Was kostet schon ein Sessel oder eine Garnitur, gemessen an den vielen Stunden vertrauter Behaglichkeit, in denen Sie sich darin entspannen. Welche Freude fürs Auge sind unsere farbenfrohen Bezugstoffe. Holen Sie sich bei uns Anregung für bequemes Sitzen.

- Unsere beste Reklame ist die ständig steigen de Zahl zufriedener Kunden.
- Die Auswahl ist unübertroffen.
- Wir führen nach wie vor das günstigste Volks-Schlafzimmer.
- Besichtigen Sie unsere neue Teppich- und Vorhangstoffe-Abteilung.
- Beratung durch unsere Architekten und Zustellung mit eigenen Möbelautos kostenlos.
- Kreditgewährung zinsfrei durch Eigenfinanzierung und SW-Kredit bis 30 Monate.

Diese Vorteile bietet Ihnen Ihr

Haus der guten Möbel

KLAGENFURT, Theatergasse 4 . Tel. 50-24, 52-62

Največja izbira blaga!

Zelo znižane cene!

Letno blago in perilo!

L. Maurer

KLAGENFURT, ALTER PLATZ 35